

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 24 του Αλωνάου 1908 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 156

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- KARL DIETERICH. Ρωμιοί και Ρουμούνιοι.
- ΛΑΖ. ΒΕΛΕΒΑΝ. Πεταχτά και Σύντομα ξανά.
- ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. Βιβλίο πρώτο (συνέχεια).
- ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Παιδιαρακάμωμα.
- ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ. Το κοριτσάκι (μεταφρ. Μιχάλη Λυκαρδόπουλου).
- ΜΕΝΟΣ ΦΙΑΝΤΑΣ. Στα βουνά της Χαλκιδικής.
- KRISHNA. Το φάντασμα.
- ΔΑΜΩΝΑΣ. Φιλικό γράμμα.
- TURRIS INFRACTA. Δυό λόγια για μερικούς μουσικούς.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Είρ. Δεντρινού, Μ. Φλάντας, Α. Δάφνης, Σ. Ι. Περούλης.
- ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΜΑΤΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΡΩΜΙΟΙ ΚΑΙ ΡΟΥΜΟΥΝΟΙ*

(Μιά κουβέντα)

«Δεν μπορείς να σιοχαστείς τίποτε άνόητο, ούτε φρόνιμο, που δεν τόν σιοχάστηκαν άλλοι πιο προύτερο».

Goethe, Faust, μέρος Β'

'Αγαπητοί μου φίλοι,

Τό Νοέβρη του 1899 έγύρισα από τό πρώτό μου ταξίδι στην Ελλάδα κι απόράσισα νά περάσω από

*) Σημ. του «Νουμά»: 'Η κουβέντα αυτή του άκρηβού μας φίλου κ Karl Dieterich άπευδύνεται στους άπαδούς της «Εθνικής Γλώσσας» κι ό τίτλος της είναι «Ο Σύλλογος για την 'Εθνική γλώσσα κ' ή Ρουμανική Junimea». 'Ο κ. Dieterich ζήτησε νά δημοσιευτεί ή κουβέντα του στό «Νουμά» και τό δεχτήκαμε με χαρά μεγάλη γιατί σ' άληθινά ή κουβέντα είναι για μās πολύ διδαχτική κι ωφέλιμη. Οι δικοί μας πρέπει νά μελετήσουν τά λόγια του κ. Dieterich με προσοχή και νά πιστέψουνε νά νοιάσουνε βαθιά τή συμβουλή που μās δίνει, πως για νά πάει τό ζήτημα μπροστά και νά κα-αφέρουμε κ' έμείς ε,τι κατάμεσαν οι Ρουμούνιοι, μās ρειάζεται ένας άσχηγός. Αυτός δε μās λείπει βίβαια άρχηγός ή άρχι, ή Ψοχάρης, και δε μένει παρά νάφύσουμε κατά μέρος τί μικροφιλολογίες και νά συσσωματωθούμε πλάι του για νά στεφανώσουμε μιά ώρ' άρχύτερα ή νίκη τους άγώνος μας. 'Όσο για τάλλο, που πολύ σωστά μās συμβουλεύει ό κ. Dieterich νά μόν περιορίζουμε τόν άγών στην καλλιέργεια της γλώσσας αλλά νά πλαταίνουμε τό έλαφος της παλαιότητας, αυτό θερούμε τό κάνει ό «Νουμάς» από την άρχή της έκδοσής του, άφου μαζί με τή γλωσσική ψευτιά άγωνίζεται νά γκρεμίσει και κάθε έλλη ψευτιά, πολιτική, κοινωνική ή φιλολογική, που βραίνει την πατρίδα μας.

την Πόλη κι από κεί άπ' τό Βουκουρέστι για νά γνωρίσω λιγάκι και τή Ρουμανία που είχα τόσα πράματα άκουστά για αυτήν ώστε μ' άνοιξε ή όρεξη νά ιδώ τές πολλές όμοιότητες που μου έλεγαν πως έχουν οι Ρουμούνιοι με τους Ρωμιούς. 'Επειτα είχα κ' ένα φίλο εκεί Γερμανό που ήξερε και τή γλώσσα λιγάκι. εγώ δεν την ήξερα τότε διόλου. Πήγα λοιπόν και δεν τό μετανόησα. έβλεπα πολλά που μου θύμιζαν την Ελλάδα, είδα πως τό Βουκουρέστι είναι έλλη 'Αθήνα, μόνον πιο μεγάλο και πιο εύρωπαϊκό, με καλύτερους δρόμους, περισσότερα δέντρα και περισσότερη τάξη ή τύπος ή γενικός όμως ή ίδιος. 'Ετσι και τό περίμενα, γιατί ήξερα από τότε, πως όλοι οι λαοί του Μπαλκανιού δε διαφέρουν και πολύ μεταξύ τους: ή πολιτισμός τους έχει την ίδια ρίζα. Κι αυτό ίσα ίσα ήθελα νά μάθω, νά τό ιδώ με τά μάτια μου. 'Όλα αυτά είναι όμως έξωτερικά πράματα και ίσως δε σημαίνουν πολύ. Για νά εξιχνιάσω και τά όμοια στη κοινωνική και στη φιλολογική ζωή που βίβαια έπρεπε νά υπάρχουν, μου έλειπε και ή καιρός και ή γλώσσα, που δεν την ήξερα. Μιά άνάμνηση όμως μου έμεινε που θα μου είναι άξέχαστη και που μου δίνει την άφορμή για αυτή τή μικρή μου μελέτη. Μιά μέρα ή φίλος μου με πήγε στό Πανεπιστήμιο, έτσι για περιέργεια μονάχα, για νά λάβω και μιά ίδια μιάς ρουμανικής παραδόσης και για νάκούσω λιγάκι Ρουμανικά ακόμα. Τό Πανεπιστήμιο άπ' έξω δεν είναι ωραίο χτίριο, όπως τό 'Ελληνικό, τίποτε μεγαλοπρεπές δεν έχει: ούτε εικόνες, ούτε στύλους: άπλούστατο. Μπήκαμε λοιπόν σε μιά αίθουσα γεμάτη άκροατές— νέους και γέροντες, άντρες και γυναίκες. Μόλις χωρούσαν όλοι τους. 'Εμās μās έδωκαν καρέκλες, σαν ξένοι που είμαστε, για νά μή στέκομεν όρθιοι. 'Ερώτησα τό φίλο μου, ποιος καθηγητής θα παραδώσει, γιατί κατάλαβα από τό πλήθος, πως θα είναι κάποιος σπουδαίος, και όχι βεβαίως αδάσκαλος. 'Ενας φιλόσοφος, μου είπε, κι ονομάζεται Majorescu. Παραδίδει λογική. 'Εμένα δε μ' ένοιωσε, άφου δεν κατάλαβα Ρουμανικά. 'Ηθελα μόνον νά άκούσω έναν Ρουμούνιο καθηγητή για νά κάμω σύγκριση πάλι με τους 'Ελληνες καθηγητές, για νά ιδώ άν παραδίδουν κ' οι δύο τους με παρόμοιο τρόπο.

'Ηρθε λοιπόν ή καθηγητής κι άνέβηκε στην καθέδρα. Δεν έκάθισε, ούτε τετράδιο έβγαλε, παρά έμεινε όρθιος κ' έπερίμενε ώσπου έγινε τελεία σιωπή. Πρίν άρχινήσει, είχα καιρό νά τόν κοιτάξω καλά. Δεν είχε την όψη καθηγητή, καθώς τόν έφαντάστηκα: ένα ψηλό άνάστημα σαν άξιωματικό, έξυπνο πρόσωπο, που θυμίζει λιγάκι τόν Ναπολέοντα τόν τρίτον, με λίγο σαρκαστικά μάτια—σαν τέλειος άριστοκράτης στέκονταν εκεί, σαν άθροπος που ξέρει

την αξία του και που ξέρει πως τόν περιμένουν όλοι νά μιλήσει. Κι όχρησε νά μιλάει, όμως διόλου λύτερα κι άβιαστα, σαν κουβεντιάζοντας, χωρίς δασκαλικό φιασίδι, χερνομώοντας, χτυπώντας τό χέρι του σαν νά είτανε βουλευτής κι όχι καθηγητής. Για μένα βεβαίως δεν είτανε τόσο πρωτόκουστος ή τρόπος του: έτσι μιλούν κ' οι δικοί μας οι καθηγητές όσοι δηλ. είναι καλοί ρήτορες. Μου είτανε πρωτόκουστο όμως ύστερα από τόν τρόπο που έγνώρισα στην 'Αθήνα. 'Εκεί ποτέ δεν είχα δη καθηγητή νά μιλάει έτσι, ούτε στό Πανεπιστήμιο, ούτε στόν Πικρασσο: έδιάβαζαν μάλλον παρά που μιλούσαν: ή μιλιό τους είχε πάντα κάτι τι καμωμένο, σαν παπαδίστικο. Καταλάβαινε κανείς, πως δε μιλούσαν, παρά «παρέδιδαν», δηλ. μετέφεραν με κόπο τή χοντρή ύλη της σοφίας από τό δικό τους κεφάλι στα κεφάλια των άκροατών τους. Μά με όλον τόν κόπον τους δεν έκαναν ούτε την παραμικρή εντύπωση με τά βαρειά τους λόγια, ενώ ή Majorescu με τό ζωηρό, τό έλαφρό και άυτοσκεδιστό του μίλημα παρέσυρε τους άκροατές, τους άναψε, τους έκαμε φωτιά και φλόγα.

Κρίμα που δεν κατάλαβα τίποτα. 'Ενα όμως κατάλαβα άμέσως: πως δηλ. ή Majorescu μιλούσε την άπλή Ρουμανική που την μιλούνε όλοι είτε στό σπίτι τους νάναι είτε στην Βουλή, είτε στό σχολειόν. Τό ήξερα, γιατί ήξερα πως οι Ρουμούνιοι δεν έχουν καθαρεύουσα οι καθημείνοι, ώστε άπ' αυτή την έποψη διαφέρουν άπ' τους Ρωμιούς, οι όποιοι ίσως τους λυπούνται για αυτό και τους λένε βαρβαρούς. Μά και άν δεν ήξερα, πως καθαρεύουσα δεν υπάρχει στην Ρουμανία, άμέσως θα τό κατάλαβα από τόν τρόπο που μιλούσε εκείνος ή μεγάλος δάσκαλος. 'Αν μιλούσε την καθαρεύουσα, αδύνατο νά είχε τέτοια φρεσκάδα, τέτοια δύναμη, τέτοια όρμη ή γλώσσα του. Θα μιλούσε τότε κι αυτός σαν τους δασκάλους του «'Εθνικού Πανεπιστημίου», που τά λόγια τους δε σηκώνονται ψηλά σαν άετοί, παρά σέρνονται χαμους σα μισζώντνα ριδια.

'Όλα αυτά λοιπόν έγιναν στα 1899. Πέρασαν αρκετά χρόνια από τότε, και πέρου μόνον, που από καλή συντυχία είχα ευκαιρία νά καταγίνουμαι λιγάκι με τή ρουμανική φιλολογία, έμαθα κάτι πολύ περίεργο και άξιόλογο. 'Εμαθα δηλ. πως οι Ρουμούνιοι κοντεύανε κι αυτοί νά γείνουν σκλάβοι μιάς καθαρεύουσας, όχι βεβαίως καλύτερης από την 'Ελληνική: θα πάσκιζαν λοιπόν νά λατινίζον όπως οι «απειταυμένιοι». Ρωμιοί πασκίζουν νά έλληνίζον: πάρ' τόν ένα, χτύπα τόν άλλο! Κ' έπειτα έμαθα κάτι τι ακόμα, που μου έκαμε βαθειά εντύπωση: πως εκείνος που γλύτωσε τό Ρουμανικό λαό από τό Βουκόλανα τηςκαθαρεύουσας, ήταν ή ίδιος ή Majorescu που τόν άντίκριξα τότε από τόσο κοντά.

Και δύο δάκρυα φάνηκαν στα βλέφαρά του.

— «Τί παιδί που είσαι! για μιάν αγάπη τής στιγμής, αγάπη τρελλή όσο μεγάλη, τό παραδέχομαι, είσ' έτοιμος να θυσιάσης ό,τι πιεθ' πολύτιμο στον κόσμο έχεις, την τιμή σου, τ' όνομά σου; Δέ σε νοιώθω».

— «Γιατί ακόμα δεν έννοιωσες τον έρωτα. Σ' αγαπώ τ' άκους; και μοναχά ή ιδέα που μόλις έγώ φύγω από δω μέσα θ' έλθη άλλος να καθίση στη θέση μου, άλλος που θά διασκεδάση με ό,τι έγώ λατρεύω, με τρελλαίνει. Άκουσέ με». Σηκώθηκε και στάθηκε όρθός μπροστά της.

— «Τ' όνομά μου δεν τό θυσιάζω, τό περασμένο είναι περασμένο, δέ γνωρίζω τίποτα δικό σου, τίποτ' από την περασμένη σου ζωή. Θ ήρθήκες ίσως στον κόσμο μονάχη, όμορφη όπως είσαι, χωρίς κανέναν, που να σε ύδηγήση στον ίσιο δρόμο τής άρετής. χωρίς κανέναν, που άληθινά να σ' αγαπήση. Ίσως ή φτώχεια, ή πεποίθηση στην όμορφιά σου, ή αγάπη στην πολυτέλεια ή κι' ό πόθος να πέ θαμαζούν όλοι, ποιός ξέρει! Μά όταν θάσαι πλούσια και λατρεμένη, όταν ή κοινωνία που σήμερα σε περιφρονεί, άνοίξη και για σένα, τή γυναϊκά μου, διάπλατες τίς θύρες της, τότες θά θυμηθής, με πόθο να την ξαναζήσης, την παλιά σου ζωή; Δεν τό πιστεύω. Δέ θέλω, δέ μπορώ να τό πιστέψω. Λοιπόν τί λές;»

— «Όχι. Τή θυσία σου δεν την δέχομαι, θέλω να μείνω ό,τι είμαι τό δρόμο τής ζωής μου έχάραξα μονάχη μου, δεν παύω να λοξοδρομήσω. Αυτό που σήμερα σ' ήμ' προτείνεις με παρακάλεσμα, τί ξέρεις, αν δέ μου τόχουν προτείνη κι' άλλοι με τον ίδιο πόθο, με τά ίδια λόγια, πλουσιότεροι από σένα και με μεγαλειότερη ίσως κοινωνική θέση;»

— «Και δέν ιδέχτηκες, όπως δέ δέχσαι τώρα! Μά πώς λοιπόν σκέφτεσαι;»

— «Ξέρω τή δύναμη τής όμορφιάς μου, είναι νικήτρα πάντα».

— «Μά περιφρονείς ό,τι σου λείπει, όσο όμορφη κι' αν είσαι δεν έχεις όνομα και σου τό προσφέρουν, δεν έχεις θέση κοινωνική και σου τή δίνουν».

— «Θέση κοινωνική; και χαμογέλασε με ήρωειά. Μά την κοινωνία σου την περιφρόνησα πριν έ κείνη νάχη τό δικαίωμα να με περιφρονήση, και την περιφρονώ. Αν ήθελα θάχουν και γώ τής κοινωνία σου, μά μου κάνει άηδία, γιατί τίποτες άλλο δέν είναι: παρά μιá ψευτιά, μιá ζωντανή, ολοζώντανη

και ενεργητικιά αντίθεση του ωραίου, του μεγάλου και τής όρθής σκέψης. Καταδικάζει τό τίμιο κορίτσι, που ή άθώοτη κάποτες κ' οι δολεροί σας τρόποι σκεδόν πάντα, κάνουν να λοξοδρομήση, άφου την κάμουν να πιστέψη στον άληθινόν έρωτα, στην άλήθεια, στη ζωή, και σας τό δήμιο τής εύτυχίας της καμαρώνει, κι' όσες περισσότερες γελάσετε, όσα περισσότερα δάκρυα κάμετε να χυθούν από καρδιές, που τίποτα δέ σας πρωτοζήτησαν, τόσο περισσότερο σας περιβάλλουν με θαυμασμό για την άξιάδα σας. Έχουν μεγάλη πέραση στα σαλόνια σας οι καταχτητάδες. Κ' ενώ κλει τίς θύρες της στην γελασμένη νέα, με τό φόβο μήπως κολλήση και κείνη τό μικρόβιο τής άτιμίας, έχετε όρθάνοιχτα τά σαλόνια σας για τόσες ήμαρτωλές παντρεμένες, γιατί έχουν πλούτη και τίτλους κι' άς λησμονούν άδικαιολόγητα θρησκεία, οικογένεια, αξιοπρέπεια και τιμήν. Αυτό είναι ή κοινωνία σου, ψεύτρα και ψεύτρα χωρίς ανάγκη σαν έμεις που πουλούμε την όμορφιά μας στον έναν και στον άλλον».

— «Μέ πεθαίνεις, σώπα».

Και ρίχτηκε, δεν έκάθισε, σε μιá πολυθρόνα σά σκοτωμένος: έφερε τό ένα χέρι του στο μέτωπο, σά νάθελε να διατηρήση την ενέργεια τής σκέψης του. Η στάση, τό βλέμμα και τό κίνημά του σωστή είκόνα τής άπελπισίας.

Τόν κύτταξε και τόν λυπήθηκε.

— «Όχι, θέλω να μ' άκούσης, πρέπει». Η φωνή της έγινε τώρα πειθ' γλυκειά και ξακαλούθησε άπαλά, άπαλά, σά χαϊδί.

— «Θά σου μιλήσω, όπως σε κανέναν στον κόσμο δεν έχω μιλήση: είσαι τίμιος και θά σου παρουσιάσω όλόκληρη την καρδιά μου και θά δικαιώσης την άρνησή μου, που σου φαίνεται άδικαιολόγητη. Χρωστάω αυτό τό δείγμα τής εμπιστοσύνης στη μεγάλη σου αγάπη, που δεν έχω τή δύναμη να αισθανθώ για κανένα πειά».

Σηκώθηκε και πήγε κοντά στο παράθυρο: ό ήλιος ήταν στο βασίλειμά του και στην κάμαρα είχε άρχινήση να σκοτεινιάζει. Τράβηξε λιγάκι τό μπερντέ και μιá όμορφη μυρουδιά των λουλουδιών του κήπου έπλημμύρισε τό σαλονάκι. Έσυρε κατόπι σ' ένα χαμηλό Άνατολίτικο σοφά γιομαχτον πουπουλένια μαξιλάρια, όπου κάθισε, ένα καθισματάκι και τούδειξε με τό δάχτυλο να καθίση καί στα πόδια της.

Σάν παιδάκι, που δεν έχει ήλληση δική του, έ-

κάθισε μηχανικά. Μείνανε λίγη ώρα σιωπηλοί κυτάζοντας ένα κομμάτι τ' ουρανού, που άρχιζε να άσιμοφεγγιάζει κι' έπειτα με φωνή σιγανή, σά να μήν ήθελε να ταραξή την ήσυχία που βασιλευσε:

— «Τέτοια ώρα, τούπε, αίστάνεται κανείς την άνάγκη τής φίλης και τής αγάπης, για να μπορή να πη ό,τι με φροντίδα φιλάργυρου έχει κλειδώση σ' άπόβαθα τής καρδιάς του. Τόν έρωτα, που λές, πώς δεν έχω νοιώση, τον έχω αίστανθη, αν όχι πειθ' πολύ, μά καλύτερα από τους έρωτες του κόσμου σου. Έχω γνωρίση τον έρωτα τον άγνό, που ζή κι' αυξάνει: μ' ένα βλέμμα, μ' ένα χαμόγελο. Έχω αίστανθη τον πόθο και τή γλύκα του φιλιού, τίς έλπίδες, τους πόθους, τά όνειράτα, τίς άμφιβολίες και τή ζήλεια τής αγάπης. Ένοιωσα τίς χαρές και τό μεθύσι της, κ' έγνώρισα, ώιμέ, και την πίκρια, που σου φαρυμακώνει ήλακαξη την ζωή. Άγάπησα, όπως λίγοι σήμερα αγαπούν, δεκάξη χρόνων κορίτσι σ' αντίτιμα τής όμορφιάς μου, σ' ένα ζύπνημα τής καρδιάς. Φτώχη κι' όρανή από πατέρα, μινγκριθι, είχα γνωρίση μοναχά τό χαϊδί τής μάνας μου, που με καμάρωνε κι' έλπίζει στην όμορφιά μου, για ένα πλούσιο γάμο, που θ' άλλαζε την τύχη και των δυό μας».

Η έλπίδα της βγήκε ψεύτρα όταν πρωτόειδα ένα νέο φοιτητή του κόσμου σου. Τέτοια ώρα ήταν, που τον είδα για πρώτη φορά, ήμουν στο παραθυρο κ' έτυχε να περνά από κάτω μ' είδε κι' από τό κίνημά του κατκάβα, πώς ή όμορφιά μου τούχε κάμη έντύπωση. Μά και σε μένα τό ίδιο είχε συμβή. Από τότες τον έβλεπα καθε μέρα κ' ή καρδιά μου παρθένα ως εκείνη τή στιγμή. του έδόθηκα όλάκαρη. Άχ! ή άγωνία μου τότε να τον ιδώ να περάση, ή χαρά μου να τον έβλεπα από μακριά κ' ή άπελπισία μου σαν έτύχαινε κάποτες να μήν περσση: δλη τή νύχτα στο κρεβάτι μου έκλαιγα άγρυπνη. Την πρώτη φορά που μου μίλησε και μουπε τά πρώτα λόγια τής αγάπης ένόμισα πώς άγγιξα τον ουρανό με τά χέρια μου. Έγύρευα τή μοναξιά, ήθελα να μείνω μονάχη, για να ξαναπερνά από τή μήμη μου και τό μικρότερο λόγο του, να κλειώ τά μάτια μου και να νομίζω, πώς τον βλέπω με τά κατκάμαρα μεγάλα μάτια του και τά χείλια του που σιγότρεμαν. Μ' είχε αγαπήση και κείνος: και σήμερα μολοντί αυτός είναι ή αίτία τής δυστυχίας μου, βλογάω τίς εύτυχισμένες κείνες στιγμές τής ζωής μου, τίς γλυκύτερες, που έχω περάση.

ήμους. Μά άντάμα κι' άφ' όσας θυμίζουμε (58) κι' άπαιτούμε ως χάρη—χάρη που, μήτε ως όχτροί σας με κακούς σκοπούς μήτε πάλι ως φίλοι μ' επιμονή (59), όμως σας τή λέμε πώς σήμερα πρέπει να μ' άντιπληρωθεί. Όταν άλλότες πριν τά Μηδικά σας έλειψαν πολεμικά καράβια για τής Αιγίννας τον πόλεμο, από τους Κορθινούς λάβατε εύκοσι. Κ' ή καλοσύνη μας εκείνη, καθώς κι' ή άλλη με τους Σαμιώτες (60), σας χάρισε τό να καταπονέστε τους Αιγενήτες, να παιδέψτε τους Σαμιώτες, κι' έγινε σε τέτιες ώρες, όταν οι άθρώνποι τότε μάλιστα, πηγαινόντας να πολεμήσουν στους όχτρούς τους, τίποτα δέ λογαριάζον άλλο νεζόν πώς να νικήσουν. Γιατί φίλο νομίζου κάθε

(58) παραίνεσιν. Γράφε παράμνησιν.

(59) επιπροσθαι. Κανείς δεν κατορθώσε να τό ζηγήσει μήτε θά κατορθώσει. Ίσως επικεϊσθαι (έτσι μετάφρασα) Πρδ. Ήροδ. 5, 104 επικεϊμένος ένηγε. 'Ο Θουκυδίδης έτσι λέει: «Μήτε όχτροί σας είμαστε κι' έχουμε κακούς σκοπούς, μήτε πάλι φίλοι σας κι' έχουμε δικαίωμα να επιμείνομε.»

(60) Τά λόγια τό δι' ήμ' άς—βοηθώσαι είναι παραγώμιμα.

συνεργάτη κι' άς είχαν (61) πριν μισητός, κι' όχτρο όπ' όποιον αντίστεικε κι' αν τυχόν είναι φίλος, άφου και καθε δικό τους τό θυσιάζουνε στο πάθος τής οστιγμής.

42. » Αφ' όσον θυμηθείτε τα, κι' όποιος είναι νιός πώς τά μάθει από τους γεροντότερους κι' άς πεί πώς μ' άς άξίζει άνάλογο άντιπληρωμή (62). Κι' άς μη νομίζει πώς είναι ναί δικία τά λόγια μας, όμως σφόδρα, ά γίνει πόλεμος, πώς είναι: άλλα. Γιατί »τ' όφελος τό μεγαλύτερο στέκει στα λάθια τά μικρότερα, κι' ό έρχόμες του πολέμου που με τό φόβο του σας σπρώχνουν οι Κερκυραίοι να άδικήστε είναι: ακόμα σκοτεινός, και τί άξίζει συνέπαρ-ντοι από τέτιο φόβο να κερδίστε έχτρα ξάστερη π' τώρα άμέσως κι' όχι έρχάμενη ίσως έχτρα. Φρόνιμο κάλια είναι τ' άρχικό πριν άγριοκόιταγμα από »τή Μεγαρική άφορμή να τό μετριάστε κάτι με »ταξή μας (γιατί ή πελεφταία καλοσύνη σε σωστή »στιγμή, κι' αν είναι ασήμαντη ίσως, μπορεί να ξε »διαλύνει σημαντικά παράπονα), κι' ούτε, επειδή

(61) Τά ΧΡ ήν—ή. Γράφε ει—ήν

(62) άμειδεσθαι. Άρχαιο διόρθωμα από τά Σκόλια. Τά ΧΡ άμύνεσθαι.

ότ' άμα σας δίνουσε συμμαχία μεγάλη, μ' άφ' όσο να σ' άς δολώσουν. Γιατί τό να μήν άδικεύς τους ήσους σου θά πεί π' ό βίαση δύναμη παρά συνέπαρτος »από τό φανερό κέρδος τής στιγμής να καταχρα- »στείς με πικροτινός (63) κινδύνους.

43. »Λοιπόν αν έτυχε να πέσουμε κι' έμεις »σε περιστατικά καθώς όταν κηρύξαμε στη Λακε- »νδαίμονα πώς ό καθείς τιμωραει ό ίδιος τους δικούς »του συμαχούς, κερτερούμε τώρα την ίδια χάρη »από τά χέρια σας, κι' άφου σας ωφέλησε ό ψήφος »μας να μή μ' άς βλαψει ό δικός σας. Όσο σας δώ- »σαμε δώστε, και στοχαστείτε πώς να τώρα εκείνη ή »στιγμή ήταν καθαρό κι' ό συνεργός φίλος κι' ό »δυσκολοφής όχτρός. Ναί, τους Κερκυραίους έδω μήν »τους δεχτείτε συμαχούς στο πείσμα μας, μήτε »βοηθήστε τους ενω άδικών. Έτσι κι' ό,τι άρμόζει »θα κάνετε κι' ό,τι σας ωφελεί θ' άποφασίστε.»

(63) διά κινδύνων. Νομίζω δι' άει κινδύνων.

Εξ η μήνες αγαπιώμαστε, πού πίθανε ή μάνα μου τότες έβλεπόμαστε πειό συχνά. Έγώ έζή- τησα θέση σε μια γραία κυρία. πού πήγαίνα και τής διάβαζα και κρατούσα την άλληλογραφία της την ημέρα, με τώ βοάδω ήμου ελεύτερη. Τότες τόν έβλεπα. "Αχ, οι αλησμόνητες κείνες στιγμές τής α- ληθινής αγάπης, τά σκέδια και τά όνειρα για τώ μέλλον, οι υπόσχετες και ή ακούραστη φροντίδα του ενός για τόν άλλον. Σε εξ η μήνες θά τέλειωνε τώ Πανεπιστήμιο, θά τώλεγε στην οικόγένειά του και θά μ' έπαιρνε. Δέν ήμου πλούσια, θυγατέρα φτω- χού υπαλλήλου, με ήμου τίμια και τόν έλάτρευα, αυτ' ήταν όλη μου ή περιουσία, χρήμα, πού δέν έχει πέραση στην κοινωνία σας. Όταν πήρε τώ δί- πλωμά του, τώπε στην οικόγένειά του, με δέν ήθέ- λησαν ούτε να τόν ακούσουν ήμου φτωχή παρα- κάλεσε, έκλαψε, άρρώπησε και τότες τόν έστειλαν στο Παρίσι για τήν έπιστήμη του ταχα με τήν υπό- σκεση σε δυό χρόνια, όταν γυρίσει, να συναινέσουν στο γάμο μας. Την παραμονή του ταξιδιού του, του έδωσα τώ μεγαλύτερο δείγμα τής αγάπης μου να παντρευτώ με άλλον θά ήταν αδύνατο πειά ή γυναίκα του, ή ζωντοχέρα.

Τού χωρισμού την πίκρα, τη μοναξιά πού σε ζώνει, όταν μακριά σου βρίσκεται ή μοναχή αγάπη σου, ή μοναχός σκοπός τής ζωής σου, τώ καρδιο- χτύπι σου όταν περιμένεις γραμμα και την φριχτή σου άπελπισία, όταν δε σου γράφουν και προαιστώ- νεσαι, πού λησμονέσαι, όλα, όλα, τά δουλμάσα μαρ- τυρας.

Τώ Παρίσι έχει πολλές χάρες κι' αγάλια, αγά- λια τά γραμματα γίνηκαν λιγότερα ως πού έπα- φαν τέλεια. Στα δυό χρόνια παντρεύτηκε με ένα κορίτσι τής κοινωνίας του πλούσιου και θεότρελλο, με τί πειραζει! Την παλιά του αγάπη ή οικόγε- νειά του χαρακτήρισε παιδιαροκάωμο. Ναι, με για τώ παιδιαροκάωμο κείνο έγώ έκλαιγα μήνες δλάκκαιρους, έκλαιγα τώ μοναχό τής ζωής μου ε- νειρο, χαμένο για πάντα, έκλαιγα τήν αγνότη και τήν παρθενιά μου, μίσσησα τήν κοινωνία κι' εγίνηκα ή, τι είμαι, στην αρχή έλπίζοντας να λησμονήσω, έ- παιτ' από συνήθεια. Τώ παιδιαροκάωμο κείνο ζων- τανό άπόμεινε στα στήθεια μου και για αυτό δέν ή- θέλησα να παντρευτώ με τήν εικόνα κείνου στην καρδιά μου δέν είχα δικαίωμα, δέν έπρεπε ν' άπα- τήσω κανένα· σήμερα δε φέρνω τ' όνομα κανενός, είμ' ελεύτερη να ξεναζώ στο παλιό μου όνειρο, όταν

θελήσω, είμ' ελεύτερη να φιλώ την εικόνα του και να βρέχω με δάκρυα τά γραμματά του πόσες φο- ρές φεύγοντας από την άγκαλιά του ενός και του άλλου, νομίζω πώς αυτό είν' ή εξέγνιση. Τόν έρωτα τόν αιστάνθηκα και για αυτό, φίλε μου, δε μπορώ να γίνω γυναίκα σου· θα σ' άτίμαζε όχι τώ κορμί με ή σκέψη μου· κείνη με' όλη την άκαθαρσία του κορμιού μου έμεινε άγνή και παρθένα, πιστή σε μιάν άνάμνηση, στην άνάμνηση μιας περασμένης ά- γάπης...»

Στην κάμαρα είχε τέλεια σκοτεινιάση· για αυτό κείνος δέν είδε τά δάκρυα, πούχαν κυλήσει στα μά- γουλά της· άκουσε μονάχα ένα λυγμό. Κατάλαβε με κίνημα τότε άπελπισμένου άρπαξε τώ χέρι της και τώφερε στα χείλια του, φίλησε μονάχα με σεβασμό τά δάχτυλά της στην άκρη κι' έφυγε σαν τρελλός με τήν άπόφαση να μην τήν ξαναϊδή.

Καθαδάτες 3)6)05

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΑΝΑ

Φίλτατε κ. Τυγκόπουλε,

Έτοιμάζα κάτι σπουδαίο για τώ «Νουμα», και τώ 155 φύλλο μας σταματάει τήν εργασία μου για να άπαντήσω στη ρητορική του Έθροισιολόγου των Κορρών. Για να έννοούμαστε, Fattorica όνο- μάζουν στην πανεπιστημιακό κόσμο τής Ιταλίας κάθε όμιλία μεγαλόπρεπη πού έχει πολύ λίγη ουσία ή δέν έχει στάλα.

..

Τής μικρής του Ρωμανού 'Ιστορίας των Έθ- ραίων τής Κερκύρας έγιναν

α) μια έπιτομή γερμανική από τώ Σπ. Παπα- γεωργίου πού την έδιάβασε σ' ένα Συνέδριο των Άνατολιστών στο Βερολίνο, δίχως να άναφέρει διό- λου τώ Ρωμανό.

β) μια μετάφραση γαλλική, πές δλάκερη, πού τυπώθηκε στο Παρίσι με όπου έγώ δέν έλαβα κα- νένα μέρος.

γ) μια μετάφραση Ιταλική, πού την είδε και ή ίδιος ή Ρωμανός πριν τυπωθεί σ' ένα περιοδικό των

σθιντζιράδες πέν' άπ' τά δέντρα με ναουρίζανε, κι' έγώ συλλογιόμουν, ότι δηλαδή με άλλους λόγους είμου αίχμάλωτος των κλεφτών και μόν' ή έγέ- νεια του κκαπετάνιου με' έκαμε να μην πολυσυλλο- γιόμω το πού θά με βγάλη άφτη ή άκρη.

Κ' έφ' σκέφ-ομουν έτσι, μέσ' στ' άφτιά μου άντιχούσε και δέν έλεγε να πάψει τού γέρου τώ μπου- ζούκι κι' ή άβρα τού βουνού μου χαϊδέβε τά μαλλιά και μου δρούσιζε τώ πρόσωπο. "Αμα κανείς δέν έχει να κάνει τίποτες, τώ καλύτερο πράμα πού μπορεί να πωθήσει είναι να κοιμηθεί, για να μην πλήξει και να μην τόνε νοχλόνε οι κακές σκέψεις. Με γώ θέλεις γιατί κοιμήθηκα πολύ τή νύχτα, θέλεις γιατί βουί- ζαν τ' άφτιά μου τώ σκοπώ τού μπουζουκιού, θέλεις γιατί δε με' άφριναν οι τσιντζικοί, δε μπόρεσα να κλείσω μάτι, μόνε γύριζα μια άπ' τ' όνα τώ πλεθρό και μια άπ' τ' άλλο.

"Έτσι έχοντας τώ κορμί βυθισμένο σε πράσινα χορτάρια και τώ πείμα σε μάθρους διαλογισμούς πίν- τεχα πότε να γείρ' ή ήλιος· και πότε πότε άγερι- ζούμωνα με τήν παλάμη μου, για να διώχνω τις μυγες και τις κακές σκέψεις.

Τέλος βαρέθηκα. Σηκώθηκα πάνω κι άρχισα να περπατώ άσυνείηστα. Πήγα, πήγα, ως πού βγήκα άπ' τά σύδεντρα σ' ένα μέρος σπανό.

Κορρώνε, τήν έκαμα έγώ με τότες είμου ακόμα μαθητής στο Γυμνάσιο, δική μου μελέτη άπανου στο θέμα δέν είχα κάνει, και δέν άλλαξα τίποτες από τώ πρωτότυπο πούχα μπροστά μου. "Έτσι λοι- πόν δέν έχω καμμίαν εύθύνη άν τώ μεταφραστικό μου γύμνασμα έβόθησε, όχι βέβαια και πολύ, τη διάδοση τής σφαλτής ιδέας για τώ ρωμείο Ιωνά. Δικό μου είναι τώ συμπέρασμα πού αυτή ή ρωμείκη μετάφραση έγινε στην Κρήτη, για Κρητικικούς κι από Κρητικούς — δέν ξέρω άν άξίζει να ψιλολογή- σουμε άπανου σε πρόθετες, με είμαι έτοιμος, άν είναι χρεια—και τώβγαλα ρυσικώτατα άμα έδιάβασα τη μετάφραση στο χειρόγραφο τής Μπολώνιας τήν πρώ- τη χρονιά πού είμου φοιτητής στην Ιταλία. Στο γύρισμά μου κατά τις άχτες είπα τώ συμπέρασμά μου στο Ρωμανό και τώ παραδέχτηκε, και ύστερα από χρόνια όταν είδα τώ Neubauer στο "Οξφορνδ δε μου έφερε καμμίαν άντίρρηση. Σ' αυτήν τήν πε- ρίσταση μάλιστα μουδειζε όλα τά "Οθρείκη χειρό- γραφα από τούς Κορρους πού φυλάσσονται στη Bod- leian βιβλιοθήκη και διόρθωσε ένα λάθος στον κα- ταλογό του για τή νέα έκδοση άν τύχει και γίνει μια μέρα. Δηλαδή ένα άπ' αυτά τά χειρόγραφα είχε μια δέηση στην Τούρκικη γλώσσα για τήν ύ- γεια και δόξα του Σουλτάνου, και έγώ παρατήρησα στο Neubauer πού τώ νησί μας δέν έτούρκεψε ποτέ. Τόντις έψάξαμε λιγούλκι και βρήκαμε πού τώ γε- ρόγραφο αυτό είταν από τή Σαλονίκη ή από τή Λάρισα, καλά καλά δε θυμάμαι.

..

"Αν οι "Οθραίοι τής Άρτας στα θρησκευτικά τους προκοσώμωνα βάζουν και σήμερα τήν παλιά σημασία Καρναυιά είναι πολύ περιεργό και σπουδαίο. Θα πει πως τώ συνήθειο βάσταζε άκομή 400 χρόνια έπειτα από τήν εποχή πού έσημείωσα στο άρθρο μου. Κακά όμως έκαμαν ύσο τώξεραν να μην τώ πούν ίσια με τώρα, και έγώ δε χάνω τώ δικαίωμα τού μπονκαμ. Θα ιδώ με μεγάλη ευχαρίστηση ένα τέ- τοιο προκοσώμωνα άμα τώ στείλουν ή έμένα ή στο Βρετανικό Μουσείο. Προβλήπω όμως πού δε θα βρω έτσι άρδιασμένα τόνα κοντά στ' άλλο «τά δυό όνό- ματα Άρτα και Άκαρναυία», παρ' τόν τύπο πού- γραφα στο άρθρο μου «Καρναυιά ύπου τήν τρογο- ρίζει τώ ποτάμι Άρτα». Αυτός ή τρόπος, όπως μες τότε δίνει τώ βιβλίο τού 1537, έχει μέσα του ένα

— "Α! μούφυγε μια κραβγή άπ' τώ στόμα. Άν- τίχρω μου είδα τή Θεσσαλονίκη αφιθεατρικά χτι- σμένη άπ' τώ λόφο της ίσια με τώ γιαλό κι ή γιαλός της είταν γεμάτος πλούμενα. Κι άπανου στην κορ- φή τού λόφου έβλεπα τήν άκόπολή της και θυμού- μωνα χρόνια παλιά και δούρασμένα τού Γενιου μας, πού είταν τώ πρώτο τού κόσμου.

Κ' ύψωσα τότες τά μάτια στον ουρανό και προσ- εφνηθήκα έθνική προσεφική.

Κι ή ήλιος μεγαλόπρεπος με γνώφη φορεμένος διά- φανα πίσω άπ' τής Βερνας τά βουνά έσκυρτε να βουτήξει εφτάμοσφος, κι' έπνιγε μέσ' σε κοκκιοχρυσό φως τις κορφές τους κι' ήθελες να χεις άκομα δυό μά- τια να τά βλέπεις. Μετ' όρα κοντά σ'άθηκα εκεί και θάμαξα τώ βούτημα τού ήλιού μέσ' στη Μακεδονία. Κι άμα άρχισε να σουρουπώνει, γυρσισα πίσω εκεί πού είταν οι κλέφτες. "Έβρα μόνο δυό, τώ γέρο-Μπού- ρα, πού έπαιζε τ' όργαμο τώ μεσημερι, και τόν Α- ναστάση τόν άρχιλήστη "Ο γέρο καθόντανε στα- βροποδι κι ή άλλος είτανε ξαπλωμένος άπ' τώ ζερβί του πλαϊ κι' είχε τώ κεφάλι άκκομπισμένο π'ά στο χέρι του και με τώ δεξί βαζούσε μια βιτσούλα κι' έπαιζε σιγοχτυπώντας τά τσαρούχι του τά μυτερά. Σιγομιλούσαν οι δυό τους κι άμα με' είδανε με ρωνέ- ζανε κοντά τους.

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

(Η άρχή στο 155 φύλλο)

— Γεια σου, κκαπετάνιο κέβέντη· να ζής!

Κ' εκείνος φχαριστήθηκε και μου χαμογέλασε σκού- θοντας λίγο τώ κεραλί.

"Υστερ' άποτραβήχτηκε ή κκαπετάνιος κι' έπιασ' άλλος μπροστά· κατόπι άλλος κι' έτσι περσάνανε δυό τρεις άκομή άπ' τόν πρόγυδο, όσοι είχανε πεποίηση στον έλασφτό τους πως θα τώ καταφέρανε όχι κα- τώτερ' άπ' τόν κκαπετάνιο. Τέλος άφου χόρτασαν πλιξ χορο. λήθησαν κάτω και καθένες τώκυψε δίπλα κατ' άπό ναν ήσκιο.

Τά ίδια έκανα κι' έγώ, πήγα κι' ήβρα μια πα- χιά χλόη και ξαπλώθηκ' άπανου και με σκέπασε. Οι

ρος στο φρωτεινὸ καὶ παιδαγωγικώτατο ἄρθρο του «Ὁ δάσκαλος καὶ τὸ λαϊκὸ σχολεῖον», ἡ ἄγρια καὶ ἄδικη ἀντὶ ἀπόφασις τοῦ κ. Ράλλη δὲν ξεσπάει μοναχὰ στὸ κεφάλι τῶν δασκάλων ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ ἔθνος πὸν τοῦ λιγοστεύει, ἡ καλύτερα, τοῦ ληστεύει τὰ μέσα νάποχτήσει καλοῦς καὶ μορφωμένους πολῖτες. Ὁ κ. Σταύρου στὸ ἄρθρο του δὲ μᾶς ἔδειξε τί κάνουν οἱ συνάδερφοί του, ἀλλὰ τί κάνει αὐτὸς ὁ ἴδιος πὸν ἔχει νιώσει βαθιὰ τὴ μεγάλη ἀποστολὴ τοῦ λαϊκοῦ σχολείου. Λίγοι, μὰ παραπολὸν λίγοι: συνάδερφοί του ἔχουν πάρει ἔτσι, ἀπὸ τὴν καλὴ του, τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Οἱ περισσότεροι—μπορεῖ καὶ ὅλ' οἱ ἄλλοι—τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τὸ γουρουντὰν ἀπ' τὴν ἀνάποδη καὶ ἀγωνίζονται νὰ βγάλουν ἀπ' αὐτὸ ὄχι μορφωμένους πολῖτες ἀλλὰ ὑποψήφους λογιώτατους.

Τότε νὰ σὰς ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἡ ἀπόφασις τοῦ κ. Ράλλη δὲ μᾶς φαίνεται οὔτε σκληρὴ οὔτε ἄδικη. Τὴ βρίσκουμε μάλιστα πολὺ πατριωτικὴ, καὶ ἄς σκίξει ὅσο θέλει τὸ λαρόγγυ τὸν ὁ κ. Ἀποστόπουλος ὁ Κεχηναῖος πὸν ξεφύτρωσε καὶ στὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπροσκάλεσις νὰ μᾶς πει τὴ γνώμη του καὶ νὰ μᾶς γιομίσει μῦθους. Μὲ τὸ ψαλίδισμα τοῦ μιστοῦ θὰ λιγοστεύει ἀρκετὰ ὁ ζῆλος τῶν δασκάλων νὰ σαραβάνουν τὴν ψυχὴ καὶ τὴ γλῶσσα τῶν παιδιῶν καὶ ἔτσι θὰ τὰ μορφώνουνε λιγώτερο, πὸν θὰ πει πὼς θὰν τὰ σακατεύουν καὶ λιγώτερο. Πλερώνουν ἢ Σεοβία καὶ ἢ Βουργαρία περισσότερα ἀπὸ μᾶς γιὰ τὴ δημοτικὴ τους ἐκπαίδευσιν, μὰ τὰ εὐτυχημένα αὐτὰ Κράτη δὲν ἔχουν καθαρεύουσα καὶ τὰ λεφτὰ πὸν ξοδιάζουσε δὲν τὰ πετᾶνε στὴ θάλασσα, καθὼς κάνουμ' ἑμεῖς οἱ δοξασμένοι ἀπόγονοι τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Περικλή.

ΜΑΘΑΜΕ

λοιπὸν ἀπὸ τὸν κ. Ράλλη ποιὸς εἶναι ὁ «ἐντιμος» τύπος. Σπολλάτη του. Ἐντιμος τύπος, μᾶς εἶπε ἀπὸ τὸ βήμα τῆς Βουλῆς, εἶναι ἐκεῖνος πούχει μεγάλη κυκλοφορία, — καὶ ἄνιμος—ἔτσι πᾶει ἡ λογικὴ σειρά—ὁ τύπος πὸν ἡ κυκλοφορία του εἶναι μικρὴ. Μὲ ποιὰ μέσα—ὄχι καὶ τόσο τίμια—ἀποχτιέται ἡ μεγάλη κυκλοφορία, τὸ ξέρουν ὅσοι ἔτυχε νὰ γνωρίσουν ἀπὸ σιγὰ τὴν ἐντιμότητά του καὶ ὅσοι ἀναγνώστες ψιλοκοσκινίζουν ὅ,τι τοὺς προσφέρουν κάθε πρῶν καὶ ἀπομεσήμερο τὰ δημοσιογραφικὰ σεντόνια τῆς Ἀθήνας. Τόσο ἐντιμὰ εἶναι αὐτὰ τὰ μέσα καὶ τόσο παστρικά αὐτὰ τὰ περιεχόμενα, πὸν θάταν ἀληθινώτερος ὁ κ. Ράλλης ἢ μιλοῦσε γι' ἀνάγκη ἀστυριατρικῆς ἐπιθεώρησης καὶ ὄχι γιὰ ἐντιμότητα κυκλοφορίας.

Μὰ ὁ κ. Ράλλης, φαίνεται, θάναί στὸ κρυφὸ ὀχτρός ἀσπονδος τοῦ Ἀθηναίου τύπου, ὅσο καὶ ἂν τὸνε ρεκλαμᾶρει στὰ φανερά, καὶ μ' αὐτὸ πὸν κάνει, νὰν τοῦ φορολογεῖ φτηνότερα τὸ χαρτί του, ζητᾶει τὸν τελειωτικὸν ἐξευτελισμὸν του.

Ὁ δημοσιογραφικὸς συναγωνισμὸς σήμερα γίνεται στὸ χαρτί καὶ ὄχι στὴν ποιότητα τῆς ὕλης καὶ στὴν ἀκρίβεια τῶν εἰδήσεων. Ὅσο μεγαλύτερο τὸ σχῆμα τῆς ἐφημερίδας, τόσο περισσότερα φύλλα πουλάει, τόσο εὐκολώτερα καταχτᾶει τὴ μεγάλη κυκλοφορία, μπαίνει δηλ. στὴν ἐντιμὴ τάξιν τοῦ κ. Ράλλη. Γιὰ νὰ γιομίσει ὅμως τὰ σεντόνια αὐτὰ χρειάζεται ψευτιά μὲ τὸ τσουβάκι καὶ γιὰ νὰ σκε-

παστοῦν τ' ἄλλα ἔξοδα—ἀφοῦ εἶναι πιά γνωστὸ πὼς ὅσο περισσότερα φύλλα πουλάει μιὰ μεγαλόσχημη ἐφημερίδα, τόσο περισσότερο ζημιώνεται— γίνεται κάθε εἶδος ἐκβίασις πού, μὲ τὴ λογικὴ πάντα τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, δὲν ἀφαιρεῖ τίποτα ἀπὸ τὴν ἐντιμότητα τῆς ἐφημερίδας.

Τώρα πὸν φτηναίνει τὸ χαρτί ὁ τύπος μας θὰ φτάσει στὸ ἀπροχώρητο τῆς ἐντιμότητος, γιατί ὅλες οἱ ἐφημερίδες θὰ μπορούνε νὰ βγαίνουνε σὲ μεγάλο σχῆμα καὶ ὅλες θάποχτήσουνε σιγὰ σιγὰ μεγάλη κυκλοφορία, ἀφοῦ ὁ κοσμάκης θάγοράζει δυὸ καὶ τρεῖς ἐφημερίδες τὴν ἡμέρα, πὸν θὰ μπορεῖ, μὲ τὸ μπόλικο χαρτί τους, νὰ τίς μεταχειρίζετε σὲ διάφορες ἀνάγκες του.

ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ

φύλλο δὲν προφτάξαμε νὰ γράψουμε δυὸ λόγια γιὰ τὸ ξανάρχισμα τῆς «Μεταρρύθμισης» καὶ γιὰ τὴ καταδίωξις τοῦ διευθυντῆ της. Ὅσο χαρήκαμε γιὰ τὸ πρῶτο, τόσο λυπηθήκαμε γιὰ τὸ δεύτερο, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ὅ,τι ἔγραψε ὁ Φραγκοῦδης δὲν τὸ γράψε γιὰ νὰ δημοκοπήσει, καθὼς κάνουν οἱ ἐντιμοὶ ἐφημερίδες τῆς μεγάλης κυκλοφορίας, πὸν ἀρχινᾶνε τὸ γενικὸν βραϊδὶ ὅτα βλέπουνε νὰ κλονίζεται ἡ κυκλοφορία τους, ἀλλὰ τὸ γράψε ἴσια ἴσια γιὰ νὰ χτυπήσει τὴν πολυκέφαλη δημοκοπία πὸν ἐξασκεῖται στὸν τόπο μας ἐπαγγελματικὰ ἀπὸ τὸν ὑποιοδῆποτε πρωθυπουργὸ ἴσια μὲ τὸν ὑποιοδῆποτε πατσάβουρο γράφο.

Παρατηρήσαμε καὶ ἕνα πολὺ λυπηρὸ πὸν συνέβηκε μὲ τὴν καταδίωξις τοῦ Φραγκοῦδης. Ὅλες οἱ Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες ἢ δὲ μιλῆσανε καθόλου ἢ ἀναφέρανε μὲ δυὸ λόγια ξερὰ ξερὰ τὴ φυλακιστὴ του. Οἱ ἴδιες ἐφημερίδες δὲ ντραπήσανε νὰ γράψουν ἄρθρα ἀπάνου σ' ἄρθρα ὅταν φυλακίστηκε ἄλλοτες ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἐσπερινῆς» γιὰ λόγους καθαρὰ προσωπικούς. Ὁ Φραγκοῦδης βλέπετε δὲν εἶναι Γιάννακος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐφημεριδογράφοι δὲν καταδέχονται νὰ γράψουνε γι' αὐτόν.

ΚΑΘΕ

λίγο καὶ λιγάκι, εἴτε στὴ Βουλὴ εἴτε στὸν τύπο, τ' ἄπλωτα τοῦ Ναυτικοῦ μας ἀπλώνονται στὸν ἥλιο γιὰ νὰν τὰ καμαρώνουμε — χωρὶς ἀπὸ τὸ ἄπλωμα αὐτὸ νὰ βγαίνει καὶ κανὲν σημαντικὸ καλὸ.

Ὅρίστε, τώρα τελευταῖα στὴ Βουλὴ ὁ Φαριανὸς βουλευτὴς κ. Βρατσάνος καὶ ὁ Ὑδραῖος βουλευτὴς κ. Κουντουριώτης, συμπληρώνοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, μᾶς παρουσίασαν πιστὴ καὶ ζωντανὴ εἰκόνα τῶν ὅσων γίνονται στὸ ναυτικὸ καὶ μᾶς ἀπέδειξαν πὼς ξοδεύονται τόσα καὶ τόσα ἑκατομμύρια κάθε χρόνο γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε ὅ,τι μπορούσαμε νάχουμε μὲ τοὺς μιστοὺς παραδες καὶ μὲ καλοσυνεϊδητὴ δουλιὰ.

Ὁ κ. Κουντουριώτης, κοντὰ στ' ἄλλα, ἐπρότεινε νὰ πουληθοῦνε καὶ τ' ἄχρηστα καραβία τοῦ στόλου μας πὸν ξοδειάζονται κάθε χρόνο ἀρκετὰ, καὶ αὐτὸ μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ βρῖσκουνε δουλειὰ μερικοὶ καπεταναῖοι πὸν ἀλλιώτικα δὲ θὰ μπορούσανε νὰ δικαιολογήσουν τὸ μιστὸ πὸν παίρνουνε.

Μαζὶ ὅμως μὲ τ' ἄχρηστα καραβία δὲ θὰ μπορούσε νὰ βρεθῆι τρόπος νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ μέση καὶ οἱ ἄχρηστοι αὐτοὶ καπεταναῖοι;

Εἶναι ἀπελπιστικώτατο, νὰ ξοδειάζονται κάθε χρόνο τόσα ἑκατομμύρια, νὰ γίνονται λαχεῖα γιὰ τὸ στόλο, νὰ ζητᾶμε κάθε τόσο εἰσφορὴς ἀπὸ πλούσιους καὶ φτωχοὺς, καὶ στὰ ὅστερα νὰ βγαίνει ἕνας βουλευτὴς ἢ μιὰ ἐφημερίδα καὶ νὰ τοῦ ἀποδείχνει

πὼς ὅλ' αὐτὰ τὰ ἑκατομμύρια καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ ἐνθουσιασμὸς ρήχονται στὴ θάλασσα!

Η ΒΟΥΛΗ

συνεδρίαζε· τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας τοῦ σταριῦ εἴτανε στὴ βράση του· κάθε ρήτορας εἶχε καὶ τὴ γνώμη του· ἄλλος νὰ μπεῖ ὁ φόρος γιατί ἡ πατρίδα... κιντυνεύει· ἄλλος νὰ μὴ μπεῖ ὁ φόρος γιατί ὁ χαμαῆς λαὸς δὲ σηκώνει ἄλλο φόρτωμα στὴ ράχη του.

Ἀπάνου στὴ λογοζαλιὰ σηκώνεται ἕνας βουλευτὴς—νὰ πὸν βρέθηκε καὶ ἕνας τέτιος χριστιανὸς—καὶ φωνάζει:

— Ἐχει ἀνάγκη τὸ Κράτος ἀπὸ παραδες; Τότε γιατί ζητᾶμε καινούριες θυσίαι ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ δὲ δίνουμε πρῶτοι ἑμεῖς τὸ καλὸ παραδειγμα χαρίζοντας στὸ ἔθνος τὴ μιστὴ μας ἐπιχορήγησις;

Θαχρεῖτε πὼς ἀπάντησε κανένας; Μπα! ποιὸς τρελλᾶθηκε! Οἱ βουλευτᾶδες μας καὶ σ' ἄλλα ζητήματα, καὶ στὴν ἐπιχορηγησιούλα τους πρῶτα πρῶτα, ἀκολουθᾶνε πιστὰ τὸ ρητό:

— Ἡ ὅλοι νὰ σωθοῦμε ἢ ὅλοι νὰ χαθῶμε!

ΜΙΘΟΡΟΥΣΕ

θαχρεῖτε ὁ κάποιος βουλευτὴς—τὸν ὀνόμα του δὲν τὸ θυμόμαστε γιὰ νὰν τὸ γράψουμε μὲ χρυσὴ πένα—νὰ λησμονήσει τὰ Εὐαγγελικὰ ὅταν κεραινοβολοῦσε ἀπὸ τὸ βήμα τῆς Βουλῆς τὴν Κυβέρνησις καὶ τὴ φροβέριζε πὼς ὁ λαὸς θὰ σηκωθεί καὶ θὰν τὴ σαρώσει καθὼς σάρωσε καὶ τὴν Κυβέρνησις τοῦ Θεοτόκη στὰ Εὐαγγελικὰ.

Τὸ κατόρθωμα αὐτὸ τῶν δασκάλων—καὶ ὄχι τοῦ λαοῦ—δὲν τιμᾶει καθόλου τὸ ἔθνος γιὰ νὰν τὸ μεταχειρίζονται καὶ οἱ βουλευτᾶδες μας ἀκόμα γιὰ ρητορικὴ κορώνη. Ἀλλὰ θὰ μᾶς πείτε, ποιὸς λογαριάζει ἐκεῖ μέσα ἔθνος, ὅτα μιλιώντας κοιτᾶζει στὸ λαϊκὸ θεωρεῖο διακονεῦντας χειροκροτήματα!

ΤΟ «ΣΚΡΙΠ»

μ' ἕνα χωρατὸ του ἔχαρακτήρισε ἐπιγραμματικώτατα τὰ δυὸ καινούρια φορολογικὰ νομοσχέδια τοῦ κ. Ράλλη.

Δυὸ καινούρια νομοσχέδια, λέει, ὑπέβαλε ὁ κ. Ράλλης.

1) Νομοσχέδιο πὸν ἀκριβαίνει τὸ ψομί.

2) Νομοσχέδιο πὸν φτηναίνει τὸ χαρτί τῶν ἐφημερίδων.

Τὸ μέτρο εἶναι ἀξιοθαμαστο γιὰτὶ μ' αὐτὸ καταρθώνονται δυὸ καλὰ. Ὅταν πεινάει ὁ Ἕλληνας λαὸς θὰ τρώει χαρτί τῶν ἐφημερίδων καὶ ὅτα θέλει νὰ διαβάσει θάγοράζει ἕνα καρβέλι ψομί καὶ θὰ διαβάσει σ' αὐτὸ τὴν ἱστορία τοῦ Μουρούζη.

Καὶ τὸ «Σκριπ» ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἀραδιάζει μιὰ πᾶνου στὴν ἄλλη σωρὸν χαριτωμένους ἐξυπνάδες.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΩΔΗ Σ' ΕΝΑΝ ΩΡΑΙΟ ΘΑΝΑΤΟ

Ὁ Λευκοφόρα, χαῖρε! Ἐσὺ μακρὰ ἀπ' τὴν κατα-
 [φρόνια
 τῶν τιποτέντων, κί' ἀπ' τῶν σκλάβων τῆ ντροπῆ
 Φεύγοντας, ἦλθες πρὸς τὸν ἥσμιον τῶν κυπαρισσιῶν,
 πρὸς τὴ Γαλήνη καὶ πρὸς τὴ Σιωπῆ.

Χαῖρε! Μπροστὰ σ' ἐμῆς ποῦ μᾶς κρατεῖ ἀλυσσό-
 [δειους
 ἢ Μοῖρα, κί' ἐμπροστὰ στοὺς ταπεινοὺς,
 Τὸ χέρι σου εἰλαμψεν λεύθερον κί' ἐφάνηκε,
 Σὰν ἕνας νοῦς.

Ὁραία κί' ἀτάραχη, περήφανη κί' ἐλεύθερη,
 γυμμένη, ὦ κόρη, δὲν ξυπνᾷς.

Πῶ ἀμίλητη καὶ πῶ λευκὴ ἀπ' τὰ μάρμαρα
 τῶν τάφων ποῦ ἀκουμπᾷς.

Ἦλθε σὺν πνεῦμα ἢ αἶμα ἀγάλη καὶ ἤρεμα
 τὰ μάτια νὰ σοῦ κλείσῃ,

Καὶ μοναχὴ τὸ κυπαρίσσι ἐπάνω σου,
 τὸ ἀναμάρτητο κυπαρίσσι,

Τὸ δρόμο δείχνει ποῦ πάει πρὸς τὰ ψηλά,
 καὶ ἡ χλόη—χαρὰ τῶν ταπεινῶν,

Ἡ χλόη, στρωμένη κάτω του ἀπαλά.

Πῶ ὄραϊο τὸ μαρτύριον εἶναι, ἀπὸ μιά ζωὴ
 μονότονη ἐδῶ κάτω,

Μὰ ἀπ' ὄλα ἀξίζει πῶτερον, ἀπ' ὄλα ἡ στιγμή
 ἑνὸς ὄραϊου θανάτου,

Ἐνὸς θανάτου, ποῦ ἔρχεται σὺν μιᾷ πνοῇ ζεφύρου.
 Ἀρχαία καὶ δυνατὴ ἢ Φθορά.

Πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς καὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς θεοὺς μᾶς γεν-
 [νημένη,
 τὸ Χάος αὐτὴ τὸ κυβερνᾷ.

Κάθε Ὀλυμπίου τὸ μέτωπο ἐμπροστὰ τῆς κλίβης.

Κί' ἐσὺ τὴν εἶδες νὰ διβαίνῃ ἀτάραχη,

Καὶ τὴν ἐκάλεισε περήφανα σιμᾶ σου. Ἄ' ἦλθε
 [ἐκείνη...

Σ' ἐδέχτημε σὴν θεοτικὴν γαλήνην τῆς
 μικρῆ βυζαντινῆ ἐκκλησίας.

Τῶν παντηλιῶν τὸ λίγο φῶς γύρω σου ἀπλώθηκε,
 καὶ τοῦ μωσαλιβάνου ἡ εὐωδία.

Κί' ἦταν σὺν καὶ νέο κί' ἀγνωστο νὰ ἐχάρεισε,
 καὶ πνευματικὸ ὁ χαμὸς

Στὴν ὄψη σου, ποῦ ἐγένον μαγαμένα λούλουδα,
 σὴν ὄψη τὴ λευκῆ, ὡς ὅταν φῶς.

Κί' ἀναοριγήσαν τῶν βασανισμένων οἱ ψυχές
 σὴν ἠρεμία τῆς νυκτιᾶς,

Καὶ τῶν βασανισμένων ὄλων οἱ ψυχές σὲ ὕμνησαν:
 — Ὁ χαῖρε, ἐσὺ ποῦ μᾶς ξυπνᾷς.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

Ἐνα κρῦο ἔξω διαβόλεμένο. Ὁ Γενάρης ὁ πολι-
 τικὸς δὲν παίζει σὰν ἔρτη φορτωμένος μὲ χιόνια καὶ
 παγωνιές. Καλῶς νὰ ἴδῃσιν γιὰ ὅσους ἔχουν ξύλα
 ἄφτονα στ' ἀμπάρι καὶ γεμάτα τὰ κελλάρια ἀπὸ
 λογιῶ λογιῶ φαγώσιμα. Τέτοιος ὁ ἐγώσμος ὁ ἀν-
 θρώπινος!

Ποῖος ἀπὸ μᾶς ποῦ γύρω στὴ σεμινία ἀντικρύ-
 ζαμε τὴ λάψη τῆς τῆ ζωοδότρα. ποῖος σκέφτηκε
 μιὰ στιγμή γιὰ τὴ φτώχεια τὴν παγωμένη, γιὰ
 τὴ στυτὴ φωτιὰ καὶ τ' ἀδειανὸ κελλάρι;

Καπνίζαμε τὰ σιγαράκια μᾶς, μερικοὶ ξαπλω-
 μένοι σὲ κουνιστὲς καρέκλες, καὶ μερικοὶ στὸ πάτω-
 μα, πάνω σὲ πλούσιο ἀτζέμικο χαλί καὶ πουπουλέ-
 νια μαξιλάρια, καὶ κουβεντιάζαμε σὰν πάθαμε νὰ
 ὄνειροπλέκουμε.

Ἐμασταν ὅλοι φίλοι παιδικήσιοι καὶ μαζεδοῦ-
 μασταν ἔτσι συχνὰ νὰ τὰ ποῦμε μὲ τὴν ἡσυχία μᾶς.
 Κάποιος εἶχε σβύσῃ τὴ λάμπα. Καλὴ ἰδέα. Ὅλοι
 γύρω φωτολουστῆκαμε μὲ τὴ γλυκεὴ τὴ λάψη τῶν
 ξύλων πᾶσαν ἀδιάκοπα στὴ σεμινία. Στὶς σκο-
 τεινὲς γωνιές τῆς κάμαρας βρισκόνταν τοῦ καθενὸς
 τὰ περσμένα. Ποῦ καὶ ποῦ σκιεὶς παλιὲς ἀρήνον-
 τας τῆ σκοτεινιά ἐρχόνταν γύρω στὴ φωτιὰ, ἀνά-
 βαν κ' ἔλαμπαν σὲ λίγο ἀνακατωμένες μὲ τὶς φλό-
 γες ποῦ μπροστὰ μᾶς χοροπηδοῦσαν.

Κάποιος μίλησε γιὰ φαντάσματα κ' ἔτσ' ἔρ-
 χισε καὶ παλεῖ ἢ κουβέντα, ποῦ γύρισε σὲ λίγο σ' αὐ-
 τὲς τὶς παράξενες ὁπτασίαι ποῦ ἔξαφνα, στὰ καλὰ
 καθόμμενα, φέρνουνε μπρὸς στὰ δάσμοι μᾶς μᾶτια
 κανένα δικό μᾶς ποῦ ψυχομαχᾷ χιλιάδες μίλια μα-
 κρὰ τὴν ἴδια κείνη τὴ στιγμή.

Ὁ καθένος εἶχε καὶ μιὰ ἱστορία, ἀληθινή ἢ
 ψεύτικα πιά Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ του. Μονάχα ὁ Μι-
 κὲς δὲν εἶχε ἴσως.

— Βρὲ Χιώτη, διαόντρον γιέ, κάποιος τοῦ ρωτᾷ:
 ποῦναι καὶ τὸ δικό σου τὸ παραμῦθι; μπάς κ' εἶδες
 καὶ σὺ κανένα καλικάντζαρο ποτέ σου;

— Ἐγὼ, ἀπαντᾷ ὁ Μικὲς, ἔχω μιὰ ἀληθινὴ ἱστο-
 ρία νὰ σᾶς πῶ, ἕνα φάντασμα ποῦδα μ' αὐτά μου τὰ
 δύο μου μάτια.

— Βρὲ ἀμάν, Σιὸρ Μικέ, καὶ ζῆς ἀκόμα;
 — Ἀκούστε πρώτα κ' ἔπειτα λέτε τὶς ξυπνά-
 δες σας.

Σωπάσαμε κι ἄρχισε μὲ σοβαρὸ.

— Ὅπως ξέρετε ἔφυγα μικρὸς ἀπ' τὴ Χιό, καὶ
 τὴν τελευταία φορὰ ἔμεινα ὀχτὼ ὀλόκληρα χρόνια μα-
 κρὰ τῆς. Ἄμα τέλειωσα πιά τὶς σπουδές μου, κ'
 ἔβαλα τὸ δίπλωμα στὴν τσέπη, ἔφυγα γιὰ τὴν ὀμορ-
 φὴ μου πατρίδα χωρὶς κανένα νὰ μνησῶ κεί. Ἦ-
 θελα, βλέπετε, νὰ τονεῖ πατήσω ξαφνικά. Ἦτανε
 βαρυχειμωνιά σὺν καὶ τώρα κ' εἶχαμε φουρτοῦνα
 τρικοῦβερτη, καὶ μὴν τὰ ρωτᾷτε τί τραβῆξα. Φτά-
 σαμε νύχτα στὴ Χιό. Τὰ δύο φανάρια τὰ χρωματι-
 στά, στὸ στόμα τοῦ λιμανιοῦ, μοιάζανε σὰ νὰ μὲ
 χαιρετοῦσαν καὶ στὸ βάθος φάνουνταν ἀχνή ἢ κοι-
 μισμένη πόλη ποῦ ἡ θεὰ τῆς μ' ἔκαμε νὰ ξεχάσω
 ὄλα τὰ βάσανα τοῦ ταξιδιοῦ, ὅλους τοὺς πόνους,
 πίκρες καὶ χαρὲς τῶ χρόνων ποῦ πέρασα στὴν ξε-
 νητεία.

Ἄμα πάτησα στὸ ἅγιο χῶμα πάνω ἐνοίωσα ἀ-
 μέτρητη ἀγάπη γιὰ τὸ καθετὶ νὰ μοῦ πλημμυρᾷ
 τὴν καρδιά. Χωρὶς νὰ χάσω καιρὸ πήδηξα σ' ἕν' ἀ-
 μάξιν καὶ τραβῆξα κατὰ τὸν Κάμπο, τὸν ἀγαπη-
 μένο μου τὸν Κάμπο.

Περνοῦσε τ' ἀμάξιν τὰ σπίτια μὲ γρηγοράδα

καὶ τὸ τρίξιμο τῶν τροχῶν μὲ ναούριζε καὶ μ' ἐρ-
 ριχνε σὲ χίλιες δυὸ περσμένες ἐνθουμήσεις. Νὰ τὸ
 παλάτι τοῦ διοικητῆ, νὰ καὶ ἡ bella vista ἢ ἔμορφη
 ἀκρογιαλιά μᾶς. Εἶχε πῆς ἡ φουσκοθαλασσά καὶ
 τὰ κυματάκια τὰ σγουρὰ δὲ σπάναν πιά μ' ἐγριάδα
 παρὰ γλυκοφιλοῦσαν ἡμερὰ τὴν ἀμμουδιά. Καὶ τὸ
 φεγγάρι τώρα λαμποκοποῦσε ἀστρμένο στὸν οὐρανὸ
 κ' ἐβλεπα ἀντίκρου στὴν Ἀνατολή ν' ἀσπρίζουν
 ἀσημολοῦμένα τὰ σπιτάκια τοῦ Τεσσαί. Ἄλλες
 σκιεὲς, ἄλλα ξεφαντώματα.

Τώρα ἄρχισε ἡ σειρά τῶ χωραφιῶν, γυρίσαμε
 δεξιὰ καὶ σὲ λίγο φτάσαμε στὰ ξακουστά τοῦ Κάμ-
 που περιβόλια. Νὰ τοῦ Σιὸρ Ζαννῆ, νὰ καὶ τοῦ
 Σιὸρ Παντιῆ. Ἀκόμα μερικὰ λεφτὰ καὶ ἄσπρο κα-
 τασπρο φανηκε φωτολουσμένο καὶ τὸ μαμαρένιο
 σπῆτι μᾶς, τριγυρισμένο ἀπ' τ' ἀπέραντό του περι-
 βόλι. Φτάσαμε. Ἐκποστῆνω τὸν ἀμάξιν καὶ μιὰ
 καὶ δυὸ πηδῶ παν' ἀπ' τὸν τοῖχο. Ἦμουν καλὰ
 γυμνασμένος στὸ πῆδημα αὐτό, ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ
 ζέφυγε τὶς νυκτιὰς κρυὰ κρυὰ, πότε γιὰ τὸ
 θέατρο, — τί θέατρο πιά φανταζόσαστε — μὰ πῶς
 γιὰ πῶς ρωμαντικὲς δουλιές. Αὐτὸ μοῦ θυμίζει καὶ
 τὸ ξυλοδρόντημα πούρκα μιὰ νυκτιὰ ποῦ στὸ γυρι-
 σμὸ πηδῶντας κατέβηκα σὺν ἀπὸ μηχανῆς Θεός,
 ποῦ νομίζετε... στὸν ὄμο τὸν πλατὺ τοῦ Κόρη μου,
 ποῦ μὲ περιμένει μὲ τὸ ραβδὶ στὸ χέρι ἀπ' τὴν ἄλλη
 τὴ μεριά.

Ἄς ἀφήσουμε τώρα αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο καὶ ἄς
 ἐρθοῦμε στὸ φάντασμα.

Ὅλοι κοιμοῦνταν. Ἄνεβαινω πέντε πέντε τὶς
 μαμαρένιες σκάλες, περπατῶ σιγὰ σιγὰ στὸν ἐξώ-
 στη γύρω στὸ σπῆτι καὶ βλέπω φῶς στῆς γριῆς παρα-
 μάνας τὴν κάμαρα. Σιωπῶν κεί κοντὰ καὶ τήνε
 βλέπω σκυφτὴ νὰ πλένη κάλτσες μὲ τὰ προκουμένα
 γεροντικά τῆς χέρια, σκύδοντας κάπου κάπου τὸ
 χιονάτο τῆς κεφάλι, βαρὺ ἀπὸ τὸν ὕπνο. Νυχτερὶ θάχε
 φαίνεται. Χτυπῶ λαφρὰ λαφρὰ στὸ παραθύρι, τι-
 νάζεται πάνω ἢ κειμένη κι ἀρχίζει νὰ σταυροκοπιέ-
 ται σὰ μ' εἶδε σὰ φάντασμα νὰ τῆς γέφυω.

— Χριστὸς καὶ Παναγία!

— Μὴ φοβᾶσαι, εἶμαι γὼ Μικὲς, ὁ Μικὲς σου,
 ἔφτασα τώρα ἀπ' τὴν Πόλη.

Πήρασε ὄρα νὰ κατλάβῃ καὶ νὰ συνέρθῃ,
 μ' ἀνοιξε στὸ τέλος τὸ παραθύρι κι ἀρχίσαν τὰ
 φιλιὰ.

Δὲ μὲ ρώτησε ποῦ βρήθηκα τόσο ξαφνικὰ ἢ
 χρυσὴ γριούλα. Ἦμουν κεί μπρὸς τῆς, ὁ γιόκακ τῆς
 (ἐκείνη μ' εἶχε θυξῆσει) κι αὐτὸ τῆς ἔφτανε. Τί
 ἄλλο γύρευε, νὰ μὲ δῇ καὶ νὰ πεθάνῃ.

— Μὰ κόντεψες νὰ τὴν πῆξῃς ἀπ' τ' ἀλήθεια,
 Χρυσούλα μου, μ' ἀπ' τὸ φόβο σου, δὲν εἶν' ἔτσι;
 τῆς εἶπα γελαστά. Μπάς καὶ πιστεύεις ἀκόμα σὲ
 καλομοῖρες;

— Θεὸς παιδάκι μ' ἡμὴν τύχη καὶ σ' ἀκούσῃ ἢ
 βλογημένη.

Αἰτία γύρευε κι ἄρχισε τὴν ἱστορία τῆς και-
 νούργιας καλομοῖρας τοῦ περβολιοῦ ποῦ πηροῦσά-
 ζουνταν σαθανωμένη.

Ἦστερα ἀπὸ μισῆς ὥρας κουβέντα μὲ πῆγε
 σὴν παλιὰ μου τὴν κάμαρα ποῦ πάντα πιστὰ μοῦ
 φύλαγε τοίμασμένη.

Ἐπεσα στὸ κρεβάτι καὶ σὲ λίγο νκουρίζου-
 μου ἀπ' τὸ τραγοῦδι τὸ μονότονο τοῦ μαγγανοπη-
 γαδιοῦ ποῦ τόσες ἱστορίες λέγει στῆς νύχτας τῆ
 σιγαλιά, ποῦ τόσο τώρα μὲ συγκινοῦσε, γιὰτὶ νό-
 μιζα πῶς τὸ τραγοῦδι αὐτὸ τὸ πλεγμένο μ' ἔλη μου
 τὴν παιδικήσια ζωὴ ἦταν αὐτὴ ἡ πατρίδα μου
 ποῦ μοῦ μιλοῦσε. Ἔτσι κοιμήθηκα.

Σάφνου μου φάνηκε σὰ νά τριζε ἡ πόρτα. Ἄνοι-
γω τὰ μάτια μου καὶ τί νὰ δῶ . . . τρομάρα μου!
Ἄνάμεσα στὰ θυρόφυλλα μιὰ ἀσπρη σκιὰ στέκον-
ταν, ἀψηλὴ, λιγνή, σαβανωμένη. Μοῦρτε φοβερός
βραχνᾶς, μοῦ πιάστηκε ἡ φωνή, πνιγόμενα.

Νά την, κουνιέται, περπατᾷ ἴσια κατὰ πάνω
μου, φτάνει στὰ πόδια τοῦ κρεββατιοῦ μου, ζαρῶνω
ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μερὶ, ἀπλώνει τὰ καλαμμένα χέ-
ρια της, μαννούλα μου, θά μ' ἀσπάζη, μὲ τραβᾷ
νοιώθω νὰ φεύγουν τὰ παπλώματα. Σέρνοντας τὰ
σκεπάσματα μου ἐφυγε καθὼς ἦρθε σιγὰ σιγὰ καὶ
μ' ἄφησε στὰ κρῦα τοῦ κρεββατιοῦ. Τουρτουρίζ' ἀπ'
τὸ κρῦο, μὰ ποῦ νὰ τὸ κουνήσω. Τὰ μάτια μου καρ-
φώθηκαν κ' ἐκεῖνα πάνω στὴν πόρτα ποῦ σφάλιζε,
θαρρεῖς, μονάχη της. Πούσαι, καημένη παραμάννα,
νὰ μὲ δῆς.

Ἐφεζε καὶ τότε μονάχα σφάλιζαν τὰ μάτια
καὶ κοιμήθηκα βαθειὰ καὶ ξύπνησα τὸ μεσημέρι.
Ἵλοι μικροὶ μεγάλοι κάμαν ἐφοδο στὴν κάμαρά μου.
Ἄφου τοὺς φίλησα καλά καλά κ' ἔδωκα στὸν κα-
θίνα ἀπ' ἕνα μικρὸ πεσκέσι, μ' ἄφησαν νὰ ντυθῶ
γιὰ τὸ τραπέζι.

Μπαίνω στὴν τραπεζαρία ὅπου βρίσκω ὅλους
γύρω στὸ τραπέζι καὶ ἡ μητέρα μὲ συστήνει σὲ μιὰ
γριὰ κυρία μὲ τὰ γυαλιὰ, καθισμένη στὸ πλάγι της,
μιὰ καινούργια φιληνάδα της ἀπὸ τὴ Σμύρνη.

Ἐτραῶσαν ὅλοι μ' ὄρεξη μεγάλη καὶ στὸ τέλος,
στὸν καφέ, ἄρχισ' ἡ κουβέντα.

—Φοβερό κρῦο, λέγει τότε κ' ἡ Σμυρνια. Χτὲς
τὴν νύχτα πάγωσα τόσο ποῦ γνωρίζοντας ποῦ κα-
νεῖς δὲν κοιμούνταν στὴν πλαγιὴ τὴν κάμαρα πῆγα
καὶ πῆρα τὰ παπλώματα.

Ἄναθεμά την τὴν παλιόγρια...)

Ἵλοι σπάσαμε στὰ γέλιοι, στὰ τελευταῖα λό-
για τοῦ Μικέ.

—Νά σου, παλιόγριωτε, μᾶς γέλασες ὅλους, φώ-
ναξε ὁ ἕνας.

—Μᾶς πῆρες στὸ μεζέ, μαργιόλε, εἶπε ὁ ἄλλος.

—Ὡδυνεν ὄρος καὶ ἔτεκεν μὲν, πρόσθεσε κὶ ὁ λο-
γιώτατος τῆς συντροφιάς.

Ἡ φωτιὰ ξεψυχοῦσε στὴ σεμινέα μέσα, κ' ἡ
ὄρα ἦταν περασμένη. Σηκώθηκαν ὅλοι, εἶπαν καλη-
νύχτα καὶ σὲ λίγο ἔμεινα μονάχος ἀντίκρυ στὴ
φωτιὰ.

Calcutta 29 Ἰουνίου 05

KRISHNA

ΣΟΝΕΤΤΟ

Σὰν τὸ ροῦμι, ποῦ νογᾶς ἀπὸ ψηλά
Τὰργὸ — σὰν κουρασμένο — κύλισμά του,
Δὲν τὸ ξανοίγ' ἡ ματιὰ, μὰ μοναχὰ
Ἄκοῦς τ' ἁρμονικὰ μουρμουρητὰ του,

Στὸ σιῆθος ἔτσι ἀπόκρυφα, βαθειὰ,
Ποῦ τὸ μάτι δὲ φτάνει ὡς ἐκεῖ κάτω,
Ἄκοῦς καὶ τραγουδάει παθητικὰ
Τὸν ἔρωτα, ποῦ χιτίζει τὴ φωλιὰ του.

Τὸ ροῦμι πάντα τὸ ἴδιο θ' ἀκλονθᾷ
Μονότονα μιὰ σιγάτα χαραγμένη.
Τί τὸ μέλλει, τὸ μάτι ἂν δὲν κοιτᾷ;

Ἡ Ἄγάπη ὅμως δὲ ζῆ στὴ μοναξιά,
Θερμοποθεῖ στὸν πόνου ἀδερφωμένη
Ὅμοιοποθη, ἐρωτόφλογη καρδιά.

Καθδαδέτες 26]5]05

ΒΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Πόλη, 1 τοῦ Ἀλωνάρη 1905

Ἀγαπητέ μου φίλε,

Εἶχα κι ἄλλες ἀνακάλυψες νὰ σοῦ ἀνακοινώσω μὰ τίς
ἀφήνω γιὰ ἄλλοτες. Τώρα καὶ λίγο μὲ τὴ γλώσσα. Θά
μοῦ ἐπιτρέψης ὅμως νὰ μεταφέρω δὴ ὅτι ἀναγκάστηκα
μιὰ μέρα νὰ ἀναπτύξω σένα μου φίλο, σὰν κ' ἐσένα στὸ
φρόνημα καὶ στίς ἰδέες. Λοιπὸν τοῦ εἶπα πρῶτα
δὲν δὲν πρόκειται γιὰ τὴ γλώσσα ποῦ κάποτες τρώμε
ψητὴ, οὔτε γιὰ κείνην, μὲ τὴν ὁποία τρώμε τοὺς ἄλλους.
Ἵ φίλος μου τρώμαζε στὴν ἀρχή. Προσπάθησα τότε νὰ
διαλύσω τοὺς φόβους σου μ' αὐτὰ περίπου τὰ λόγια. Ἵ
γλώσσα, γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦμε «εἶναι ὄργανον συνηθη-
σεως καὶ μέτρον τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς
καὶ πνευματικῆς, καί... καί... ἀναπτύξεως». Ἵ φίλος μου
τρώμαζε καὶ δεύτερα. Κ' ἐξακολούθησα: Γλῶσσα θὰ πῆ
κάτι ποῦ ἄλλοῦ μὲν τρώγεται, σ' ἐμᾶς ὅμως δὲν εἶνε δυ-
νατὸ τοῦτο, γιὰτί—καθὼς τὰ εἶπαμε—εἵμαστε ἐξαιρετικοί.
Ἄντις λοιπὸν νὰ τὴν τρώμε, μᾶς τρώγει ἐκείνη κ' ἔτσι γί-
νεται ἡ ἀντίθεση «εἶνα πληρωθῆ ὁ τῆς ἐξαιρέσεως νόμος
ὁ λέγων: καὶ ἔται σοὶ... κτλ.» Ἵ Γλῶσσα, ὡς ὄργανον
συννηθησεως μοιάζει τὴ μονέδα. Δίνειν ἕνα πεντάδραχμο
καὶ σοῦ δίνουν πέντε δραχμῶν ψιλὰ. ἂν σοῦδιδαν μόνο
τεσσάρων θᾶλεγε στὸ σαράφι ὅτι δὲν τὸν καταλαβαίνεις.
Εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ πρώτη θεωρία τῆς γλώσσας.

Ἐρχεται κατόπι τὸ μέτρο τῆς ἀνάπτυξης. Ὅτι δηλ.
ἡ γλῶσσα εἶν' ὁ διαθέτης τοῦ πλάτους τῆς σοφίας καὶ ἐν
γένει τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅτι μποροῦμε νὰ πάρουμε μιὰ
γλῶσσα νὰ τὴ στρώσουμε στὸ τραπέζι νὰ τὴ μετρήσουμε
καὶ νὰ ποῦμε τετραγωνικὰ πόσει, πῆχες τραβᾷ τοῦ τάδε
λαοῦ ἡ ἀνάπτυξη. Εἶναι αὐτὴ ἡ δεύτερη θεωρία.

Ἐχομε κι ἄλλα, πορίσματα αὐτὰ τῶν δύο πρώτων
θεωριῶν. Ὅτι καθὼς τὰ ἀψηλὰ καπέλλα τιμοῦν τὰ κεφάλια,
στὰ ὁποία κάθονται, ἀδιάφορο ἂν εἶναι μὲ ἄγερα
παραγεμισμένα, ὅλο ἔτσι καὶ σήμερα φτάνει νὰ μιλήσῃ
μιὰ γλῶσσα ποῦ ἦταν ἄλλοτες μέτρο κτλ. γιὰ νὰ μπορεῖς
νάσαι κὶ σὺ τὸ ἴδιο, ἀδιάφορο ἂν δὲν σκετιζέσαι μὲ τὸν
πολιτισμὸν ἐκείνον.

Ὅτι μιὰ γλῶσσα τότε μόνο εἶναι ἀριστοκράτισσα, κὶ
ἐπομένως ὑποφερτὴ, ὅταν μιλιέται ἀπ' ὅσο τὸ δυνατό λιγώ-
τερους ἀνθρώπους.

Ὅτι σ' ἐμᾶς, ἐπειδὴ τὸ σύνταγμα κ' οἱ ἱστορικοὶ λό-
γοι δὲ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ φέρομε τίτλους εὐγενείας, ἦταν
ἀναγκαῖα μιὰ ἐξοικονόμηση τῆς φοβερῆς ἐλλείψεως, καὶ
βρήκαμε τότες τὴν κ' α' θ' ὅλα τὰ προσόντα κὶ τίς
περγαμηνές της, ποῦ μᾶς χειροτόνησε ὅλους Βραγματικούς
λογᾶδες γιὰ νὰ φεργοβολοῦμε ἀνάμεσα στὴ σκοτάδι σὰν τὰ
μαργαριτάρια στὴ μύτη τοῦ γουρουνοῦ.

Ὅτι μ' αὐτὸ τὸ θᾶμα μποροῦμε ἕξια νὰ περιφρονοῦ-
με τοὺς βαρβάρους, τοὺς κόντηδες καὶ τοὺς μαρκησίους,
γιὰτί πολὺ εὐγενικώτερα εἶναι τῆς καθαρεύουσας τὰ στοι-
χεῖα. Ἐκεῖνοι «βαρβάρου ὄντες καὶ γλωσσικῶς ὑποδεεῖς»
πῆραν τίτλους ἀπ' τῆς βαρβαροσύνης τὰ σπλάχνα θγαλ-
μένους, μὰ ἐμεῖς τοὺς ἐβρίσκουμε σὲ χιλιοχροινάτικα με-
ταλλεῖα, ὥστε ἐκτὸς τῆς λαμπρότητος ἔχουν καὶ τοῦ π α-
λ ι ο ὤ τὴν ἀξία, σὰν τὰ καλὰ κρασιά.

Μ' αὐτὰ καὶ μὲ ἄλλα κλόνισα τίς πεποίθητες τοῦ φί-
λου μου. Ἐρχεται τώρα ἡ δική σου σειρά.

Γεῖα σου
ΔΑΜΩΝΑΣ

ΤΟ ΕΡΜΟΚΛΗΣΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Σὰ στὴν κορφή σ' ἀνέβω,
ἀγαπητὸ βουνάκι,
καὶ τὸ ἔρμοκλησάκι
ιδῶ καμμιὰ φορὰ,
τοῦ νοῦ μου ἐκεῖ γυρεύω
τὰ ρεῖπια του νὰ σμιξῆ
τὴν πρώτη νὰ μοῦ δείξῃ
εἰκόνα καὶ χαρὰ

Ποῦ εἶταν δοξασμένο
θεῖο προσκυνητὰρι·
βοήθεια καὶ χάρη
εὔρισκαν δι' πιστοί,

καὶ τώρα ρειπωμένο
σὰν ἥλιος πᾶχει σβύση
εἶναι σ' αἰώνια δύση
μὲ μνήμη σεβαστὴ.

Μὰ κάποτε στὸ βῆμα
π' ὁ σκῖνος ρίζες βάζει
κὶ ὁ κίσσαρος σκεπάζει
Ἄγγέλου ζωγραφιά,
σπρώχνει ἐκεῖ τὸ κύμα
ἐρωτικὸ ζευγάρι
τῆς μοναξιάς τὴ χάρη
νὰ εὖρη συντροφιά.

Κ' ἐκεῖ π' ὠραῖο πλάσμα
γέρνει μ' ἀγαθὸσύνῃ
ἀγάπης ἀγιοσύνη
σ' ὀλόγλυκη ἀγκυλιά,
ἀντὶ πιστῶν τὸ ἄσμα
ἀκοῦς καρδιές νὰ κλαῖνε
τὰ πάθη τους νὰ λένε,
νὰ ζοῦνε μὲ φίλια.

Ποταμός, Κέρκυρα

Σ. Ι. ΠΕΡΟΥΔΗΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

ΓΙΑ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥΣ

Εἰς ἕνα μικρὸ χωριὸ εἶχαν ἕνα γέρο παπᾶ—ἕνα
παπᾶ τοῦ χωριοῦ ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ παπάδες τῆς
Ἑλλάδας, ἀπλοὶ οἰκογενειαρχεῖς, ποῦ δὲν ξέρουν νὰ
ξηγήσουν τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδας καὶ ἂν
τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ
ἐκπορεύεται, μὰ ξέρουν νὰ δίνουν πάντα μιὰ καλὴ
συμβουλή, νὰ συμφιλώνουν ἕνα ἀντρόγυνο, καὶ νὰ
συχωροῦν ὅλες τίς ἁμαρτίες γιὰτί ὁ Θεὸς εἶναι με-
γάλος.

Ἐτυχε νὰ πεθάνῃ ὁ γέρο παπᾶς καὶ στὴ θέση
του ἦρθε ἕνας νέος γραμματισμένος ἀπὸ κείνους ποῦ
ξέρουν νὰ ξηγήσουν τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριά-
δας καὶ ἂν ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πα-
τρὸς ἢ ἐκ τοῦ Υἱοῦ.

Ὅταν ἦρθε ὁ καινούριος παπᾶς εἰδοποίησε τὸ
παῖμιό του ὅτι τὴν Κυριακὴν θᾶκανε διδασχά.

Μαζεύτηνε στὴν ἐκκλησιὰ ὅλο τὸ χωριὸ νὰκού-
ση τί θᾶλεγε ὁ καινούριος παπᾶς, γιὰτί ἕως τότε
δὲν εἶχαν ἀκούσει παρά τὴ λειτουργία καὶ στὸ τέ-
λος τὸν παπᾶ νὰ βγαίνη καὶ νὰ λέῃ:— Ὅποιος
ἐκλεψε τὰρνὶ ἢ τὴν κατσίκα τοῦ Γιάννη τοῦ Κώστα
νὰ τὰ φέρῃ σὲ μένα νὰ τὰ δώσω, γιὰτί ὁ Γιάννης
εἶναι φτωχὸς φαμελίτης καὶ ὁ Θεὸς δὲ θέλει τὴν ἀ-
δικία καὶ τὰ τέτοια.

Ἄρχισε λοιπὸν ἡ λειτουργία κὶ ὅταν τέλειωσε
τὸ Εὐαγγέλιο βγήκε ὁ καινούριος παπᾶς νὰ βγάλῃ
λόγο. Ἐλεγε ὁ γραμματισμένος, φώναζε, ἔκανε σκῆ-
ματα μὲ τὰ χέρια κ' οἱ χωριάτες πρόσεχαν, τὸν
κοίταζαν στὸ στόμα χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸν κατα-
λαβαίνουν τί ἔλεγε. Μὰ ὁ παπᾶς δὲν ἤθελε μονάχα
νὰ τὸν προσέχουν, ἤθελε καὶ νὰ τοὺς συγκινήσῃ,
καὶ δὸς του φωνές καὶ δὸς του σκῆματα, μὰ γιὰ
μεγάλῃ του φουῦρα ἔβλεπε πὼς δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς
συγκινήσῃ.

Τοῦχε ξεραθεῖ ὁ λάρυγγας κ' ἔβλεπε πὼς οἱ χω-
ριάτες ἀρχίζανε νὰ κουράζονται· ἔρρηξε μιὰ ὑστερη
ματιὰ τριγύρω θυμωμένος ποῦχε νὰ κάμῃ μὲ τέτοια
ζωντόβολα, ὅταν σὲ μιὰ ἄκρη βλέπει ἕνα γέρο ποῦ
τὸν κοίταζε μὲ τὰ μάτια τυφερωτάτα κὶ ἐκλαίγε
ἀδιάκοπα. Ἡ καρδιά τοῦ παπᾶ εἶνε περιβόλι κὶ

εὐχαριστημένους πού βρέθηκε τουλάχιστο ἕνας νά τόν καταλάβῃ «κατέστρεψε τόν λόγον».

Ἀμέσως πού τέλειωσέ ἡ λειτουργία βγαίνει ὁ παπᾶς καί φωνάζει τὸ γέρο πού ἐκλαιγε ἀκόμα καί παίρνοντάς τον κατά μέρος τόν ρωτᾷει ποῦ μέρος τῆς διδασχῆς του τόν συγκίνησε. Ὁ χωριάτης μέ τὰ δάκρυα στά μᾶτια καί μέ φωνή κομμένη τοῦ λέει:

— Παπᾶ μου, δέν εἶτανε τὰ λόγια σου πού μέκαμαν νά κλάψω, γιατί δέν τὰ καταλάβαινα, μόνο χτές ἔγασα ἕναν τραγο πού τόνεἶχα σάν παιδί μου καί μέ συμπάθειο ἔμοιαζε ἀπαράλλαχτος μέ τὴν ἀγιότητα σου, καί ὅσο σέ κοιτοῦσα τόσο μοῦ φαινότανε πού ἔβλεπα τόν Τσιάκο μου—ἔτσι τόν ἔλεγα...

Δέν ξέρω ἂν εἶναι ἀληθινή αὐτή ἡ ἱστορία· ἔτσι μοῦ τὴν διηγήθηκαν καί κάθε φορά πού βρίσκουμαι σέ κανένα κοντσέρτο καί παίζουν σ' ἐκεῖνο τὸ ἀπαίσιο ὄργανο πού λέγεται πιάνο, Λίστ, Γλόουκ, Σοῦμαν, καί βλέπω ὅλον αὐτόν τὸ κόσμον νά προσέχῃ, νά θαμάξῃ, χωρὶς ὅμως καί νά συγκινεῖται, δέν ξέρω γιατί θυμᾶμαι τὴν ἱστορία τοῦ παπᾶ.

Σ' ἕνα κοντσέρτο σ' ἕνα Ὁδεῖο, τοῦ ὁποίου τὴ δράση ἕνας φαρμακοποιὸς μέ γλαφυρὸν λόγο κατέδειξε, ἕνας μαθητῆς, ἕνα ἀπὸ κείνα τὰ ροβερά παιδιά, ἀπὸ κείνες τίς μικρὲς μεγαλοφυΐες πού σ' αὐτόν τὸν εὐτυχισμένο τόπο ὑπάρχουν χιλιάδες, ἀρκεῖ νά ρηξέτε μιὰ ματιά· στίς ἐφημερίδες τὴν ἐποχὴ τῶν ἐξετάσεων, ἔπαιζε βιολί. Σὲ κάθε δοξαριά αὐτοῦ τοῦ μικροῦ ἀγριανθρώπου μοῦ φαινότανε πού μοῦ τραβοῦσαν μιὰ μιὰ τίς τρίχες ἀπ' τὸ κεφάλι μου. Ὅταν ἐτέλειωσε μιὰ βροχὴ ἀπὸ χεροκροτήματα ἐβρόντησε μέσα στὴ σάλα, κ' ἐγὼ ἔχεροκρότησα μ' ὄλη μου τὴν καρδιά πού γλύτωσα ἀπὸ κείνο τὸ μαρτύριο. Μιὰ κυρία κοντά μου ἐκλαιγε ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό της.

— Εἶναι ἀνεψιδάκι μου—μοῦ λέει.

— Τὰ συχαρητήριά μου, κυρία μου· σὰς βεβαιῶ πὼς τέτοιο βιολί δέν τόχα ξανακούσει.

Μιὰ ἄλλη φορά σ' ἕνα ἄλλο κοντσέρτο, ἕνας καθηγητῆς ἑνὸς Ὁδεῖου ἔπαιζε ἀδιάκοπα ἀπὸ τίς ὄχτῶ τὸ βράδυ ὡς τίς τρεῖς τὸ πρωὶ χωρὶς νά ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ πιάνο· τράνταζε, βρόνταζε, λές καί τὸν εἶχε πιάσῃ τὸ κακό του. Ὅταν τέλειωσε ἔκουσα ἕνα γεροντάκι κοντά μου νά λὲθ σιγὰ μὴν τὸν ἀκούσουν οἱ θυγατέρες του. — Μωρὲ, αὐτὸ δέν εἶναι μουσικὴ, αὐτὸ εἶναι ξεθ' ὠμαί ἄλλη μιὰ διασκέδαση τέτοια καί πάω στὸ διάβολο.

Μὰ εἶναι λοιπὸν ἀλήθεια πὼς αὐτὸς ὁ κόσμος δέν καταλαβαίνει ἀπὸ μουσικὴ, δέν αἰσθάνεται; Αὐτὸς ὁ Ἕλληνας κοσμάκης πού εἶναι ὁ ποιητικώτερος λαὸς τῆς γῆς, πού ἡ μάννα τραγουδαίει γιὰ νάποκομήσῃ τὸ παιδί της, πού τραγουδαίει στὸ θάνατο, στὴ λύπη, στὴ χαρὰ χωρὶς νά ἔχῃ συνάμα καί τὴν ἐκδήλωση τοῦ αἰσθηλατός του καί τὸ θεατρικὸ τῶν Ἱταλῶν; Πού δέν μπορεῖ νά διασκεδάσῃ ἂν δέν ἔχῃ μιὰ λατέρνα ἢ ἕνα βιολί; πού τραγουδαίει χορεύοντας, πού μεθαίει καί στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τριγυρίζει καί τραγουδαίει—ἀδιάφορο πὼς—τόν πόνο του καί τὴν ἀγάπη του; πού στὸν ἐνθουσιασμό του τραβαίει κομπουριές στὸν αἶρα, σπᾶει τὰ ποτήρια στὴν ταβέρνα καί στὸ ὕστερο καρφῶνει τὸ μαχαίρι στὸ μηρί του;

Αὐτὸς δέν αἰσθάνεται, ἢ σεις ψευτομουζικάντηδες, δέν τὸν καταλάβατε, δὲ μπήκατε μέσα στὴν ψυχὴ του; Μὰ πού νά κατεβείτε σεις ἕως τὸ λαὸ, ἕως τὸν ὄχλο ἀπὸ τὰ ὕψη πού βρίσκεστε, ἐκεῖ πού σὰς ἀπασχολεῖ ἡ ὑψηλὴ τέχνη, ἡ τέχνη διὰ τοὺς ὀλίγους.

Πού νά καταδεχτεῖτε νά μελετήσετε τὴν δημοτικὴ μουσικὴ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ πού αἰσθάνεται ἀλλοίως ἀπὸ τὸ Γερμανό, ἀπὸ τὸ Γάλλο, καί ἀπὸ τὸν

Ἱταλὸ ἀκόμα, πού ἔχει μιὰ μουσικὴ παράδοση ἀπὸ αἰῶνες.

Πού εἶναι τὸ ἔργον σας, πού ἡ μελέτη σας;

Ἐγὼ πού γράφω δέν ξέρω ἀπὸ μουσικὴ παρὰ ὅσο ἡ καρδιά μου λέει, ἢ κάτι περισσότερο, μὰ γεννημένος σὲ τούτη τὴν ἀθάνατη Ἑλλάδα πού ἡ φύση ὄλη εἶναι ἕνα τραγοῦδι, ἔχω καθῆκον, ὅπως μπορῶ, νά ὑπερκασιῶ αὐτόν τὸ λαὸ πού σεις, ψευτομουσικοὶ καί ψευτοκριτικοὶ, τὸν βρίζετε καί τὸν ψευτοπεριφρονεῖτε.

TURRIS INFRACTA

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Δῶ κι ὀμπρὸς ὁ «Νουμᾶς» θὰ βγαίνει ταχτικὰ καθὼς πρῶτα, κάθε Κυριακὴ.

— Γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια εἶχε ὑποβάλει λένε, κ: ὁ Μιστριώτης «μακρὸν κ' ἔμ β ρ ε ῖ ε ς (ὅσο γι' αὐτοὶ) ὑπέμνημα» στὴ Βουλὴ.

— Ὁ κατηγμένοι! Ἀφοῦ δὲ μπορεῖ νά κάνει πιά καμιά πανίστατη, ἄρχεις νά κάνει ὑπομνήματα.

— Ὁλ' αὐτὰ θὰν τὴ τυπώσει πάλι σὲ τόμο καί θὰν τὰ πωλάει στὰ Γυμνάσια καί στὸ Ἀρτάκειο (ἔρ. πέντε τὸ καθένα) γιὰ νά μαθαίνουν ὁ φ ο ς τὰ μαθητοῦδια, καθὼς γίνεται τώρα μέ τοὺς «Λόγους» του τοὺς ἀλόγους.

— Δίκιος ὁ ἔπαινος πούκανε ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τοῦ Θεοτόκη πὼς τὸν ἀντιπολιτεύτηκα στὴ Βουλὴ ὅχι π ρ ο σ ω π ι κ ᾶ, καθὼς γινότανε πρῶτα μεταξὺ Κυβέρνησης καί Ἀντιπολίτεψης, ἀλλὰ «μ' εὐπρέπεια καί μετριότητα», δηλ. νά πούμε ε ὕ γ ε ν ι κ ᾶ.

— Ὁ κ. Ράλλης στὴν τέττα ἀντιπολίτεψη τοῦ κ. Θεοτόκη εἶδε τὴν ἀρχὴν ἀνεὰς κοινοβουλευτικῆς περιόδου. Τὸ εὐχῆθηκε καί τὸ εὐχόμεστε ὅλοι μας.

— Θέλαμε ὅμως νά ξέρουμε ἂν ὁ κ. Ράλλης ὄτα γίνε ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπολίτεψης θὰ φερθεῖ τὸ ἴδιο, γιατί δέν μποροῦμε νά ξεχάσουμε, πὼς ἡ ἀφρονιὰ τοῦ ἔφερε τίς σκενίδες καί ἡ ἀφρονιὰ τοῦ ξέρε νά δημοκοπέι μέ τόση ματτοριά καί στὴ Βουλὴ καί στοὺς δρόμους.

— Ὁ κ. Ἀγγελὸς Βλάχος στὸν πρόλογο τοῦ καινοῦ βιβλίου του — τὰ δριμά-α τοῦ Σαίξπηρ μεταφρασμένα κλ. Βιβλιοθήκη Μαρασαῆ—ἔβρισε πάλι τοὺς δημοτικιστάδες.

— Πού πάει νά πεῖ, ἕνας βουρκόλακας βγήκε ἀπὸ τὸν τάφο του, ἔβγαλε μιὰ στριγγιὰ φωνὴ καί ξαναμπήκε στὸ σκοταδι του, ἢ σωσιότερα στὴ Γεν. Διεύθυνση τῶν ταχυδρομείων καί τηλεγράφων.

— Σαράντα τότα παιδιά 5—12 χρονῶν, καθῆκανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Ἀλωνᾶρη Ἰταμὲ σήμερα μέσα στὴν Ἀθήνα.

— Οἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν κάθε μέρα τοὺς περιέργους αὐτοὺς χυμούς μὰ καμὴ ἀκόμα δέν τάποράσις νά πάρει τὸ ζήτημα μέ τὴν καρδιά της, νὰν τὸ κάνει ζήτημα, πού λένε στὴ γλώσσα τους, καί νά ζητήσῃ λόγον ἀπὸ τὴν Ἀστυνομία καί ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση.

— Ὁ κ. Ράλλης λιγότεψε τὸ φόρο στὰ α ἰ ν ἰ τ ι κ ᾶ, ὁ ἔ ξ ὁ ρ ρ υ γ χ ο υ ς, κ α ρ ῖ δ ε ς, θ ὕ ν ν ο υ ς καί λοιπὰ ἰ χ ν υ η ρ ᾶ.

— Ὁλ' αὐτὰ γινῆκανε γιὰ χάρη τοῦ κ. Μιστριώτη, γιατί κανένας Ρωμαῖὸς δέν ξέρε καί δέν τρώει τέτοιου εἶδους μασκαράλικα.

— Μόνον ὁ νομοκοκκόζωμος τοῦ λογιώτατου τῆς «Βαβυλωνίας» φορολογεῖται ἀκόμα βραχιά. Ἀς μεσιτέψει καί γι' αὐτόν ὁ κ. Μιστριώτης.

— Γενικὸς Διευθυντῆς ταχυδρ. καί τηλεγράφων διορίστηκε ὁ κ. Α. Βλάχος.

— Πολὺ σωστα. Ἰταμὲ τώρα εἶτανε ἄνθρωπος «τῶ γραμμᾶτων». Ἀπὸ δῶ κι ὀμπρὸς θὰ γίνε ἄνθρωπος «γραμμάτων καί τηλεγραφημάτων».

— Ὁ κ. Ἐλ. Ντεληγιάννης διορίστηκε ὑπουργὸς τῶ Ναυτικῶν. ὅχι γιατί ἔτυχε νάνα ἀνεψιὸς τοῦ θελοῦ του, ἀλλὰ γιατί εἶταν ἀνίγκη μέ τὸ διορισμὸ του νά χτυπηθεῖ κατακίραλα ἡ συναλλαγὴ Καί χτυπήθηκε.

— Ὁ κ. Βουδοῦρης ἀφοῦ τέλειωσὶ ἡ σπυρὶς τῆς ναυτικῆς σπουδῆς του πῆρε τὸ ὑπουργεῖο τῶ Στρατιωτικῶ γιὰ νάποχτησῃ καμια εἰδ-κότητα καί στὰ Στρατιωτικὰ

— Σα νί λέμε, ἀφοῦ βγήκε ἀπὸ τὴ Σχολὴ τῶ Ναυτικῶ δικίμων, πῆρε στὴ Σχολὴ τῶν Εὐελπίτων.

— Ὁ κ. Σκιαῆς τύπως σὲ ἰδιαιτέρο φιλᾶδιο τὴν ἄ-

πάντησῃ του στὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ συνεργάτη μας κ. Σπύρου Ἀναστασιάδη «Περὶ γλώσσας Σκιαῆς» (βλ. «Νουμᾶ» φύλλα 118—123).

— Τὴν ἀπάντηση αὐτῆ ὁ κ. Ἀναστασιάδης δέν τῆν ἄφηνε ἀλιβάνιστη καί τὸ λιβάνισμά της θὰν τὸ δημοσιέψουμε στὸ φύλλον τῆς ἄλλης Κυριακῆς.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Εὐχαριστοῦμε τοὺς κ.κ. συνδρομητᾶδες μας πού ὄχι μόνον δέν παραπονεθῆκανε καθόλου γιὰ τὴ μικρὴ διακοπὴ τοῦ φύλλον, παρὰ τὴ βροῆκανε καί δικαιολογημένη. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν τὴν καιωσύνῃ καί νά μᾶς γράφουνε φανερόντας ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὴ λύπη τους πού σιερηθῆκανε δυὸ βδομάδες τὸ φύλλον καί βρίσκοντας τρόπο ἀπὸ τὴν ἄλλη νά μὴ θυμώσουνε γι' αὐτό. Τέττα σημάδια ἐχτίμησης κὶ ἀγάπης παραπολὸ μᾶς συγκινοῦν.

— κ. Σπύλιο Ἀνθία. Τὸ λάβουμε καί σ' εὐχαριστοῦμε. Ὁραῖο κὶ αὐτὸ σάν τίλλα Μιὰ παράκληση ὅμως καί σὲ λόγον σου καί στοὺς ἄλλους πού μᾶς στέλνουνε δηγήματα, ἄρθρα ἢ ὅ,τι δῆποτε γραμμένα σὲ ἰδιωματικὴ γλώσσα δέν εἶναι δυνατὸ μᾶζι μέ τὸ ἄρθρο τους νά μᾶς στέλνουν κ' ἕνα σύντομο γλωσσάριο μέ τίς ἀσυνήθιστες λέξεις; Τὸ γλωσσάριο αὐτὸ θὰν τὸ δημοσιεύουμε μᾶζι μέ τὸ ἄρθρο κ' ἔτσι θὰ βοηθηταί καί ὁ ἀναγνώστης καί ἡ ἐπιστήμη. Νά λ. χ. στὴ «Ρουμπίνα τὴν ἀλιβάνιστη» (β' μέρος) οἱ λέξεις χ α τ ῆ λ ι τῆς θύρας, μ π ᾶ ρ ε ς, π λ ι α γ κ ο ὄ ρ α, κ α τ α γ ο υ λ ι ᾶ ζ ε ι τὰ μούρα, λ α μ α ν ῖ ζ ε ι κλπ. πού λέγονται ὄλες στὴ Θεσσαλία, χρειαζόντουσαν κάμια ἐξήγηση. — κ. Ἐλ. Ἐλ. Νικ. Φάτος ὁ κ. Φυχᾶρης θὰ τυπώσει τὸ «Ταξίδι μου» μέ πρόλογο μεγάλον, διακόσες σελίδες κὶ ἀπίνου. Ὁ πρόλογος θὰ τυπωθεῖ πρῶτα στὸ «Νουμᾶ». — κ. Ν. Σερ. Ἡ «Ματιά» τοῦ κ. Ἀδύζου ὄλο καί τυπώνεται. Βίβαια, θὰ δημοσιέψουμε πολλὰ κομμάτια ἀπ' αὐτὴν ἕνα βγαί' τὸ βιβλίον. — κ. Περτέργο. Οἱ στήλες τοῦ «Νουμᾶ» εἶναι ἀνοιχτὲς σὲ κάθε δημοτικιστῆ. Γιατί ρωτᾷτε καί δὲ μᾶς τὸ στέλνετε; Φτίνει νάνα καλογραμμένο. Τίποτ' ἄλλο δὲ χρειάζεται.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Τ. Σ. ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καί εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερελάνας ἀποδοτίας εἰς ὀρισμένην προβίμιαν ἢ διαρκείας Αἰ εἰς χρυτὸν καταθέσεις καί οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ καταθέσις, εἰς χρυσόν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὕψους (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ἐπιταγῆν τοῦ ὁμοιογιοῦχου.

Τὸ κεφάλαιον καί οἱ τόκοι τῶν ὁμοιογίων πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καί τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου ἐπὶ Ἰποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρα δὲ, Κεφαλληνίᾳ καί Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1	1)2	ταῖς 0)0	κατ' ἔτος διὰ καταθ. 6 μηνῶν
2	»	0)0	» » » 1 ἔτους
3	1)2	» 0)0	» » » 2 ἔτων
2	»	» 0)0	» » » 4 ἔτων
4	»	» 0)0	» » » 5 ἔτων

Αἱ ὁμολογιοὶ τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου νομαστικαί ἢ ἀνώνομοι.